

Obnova majetku

I

Človek, aby mohol žiť, musí zmeniť svoje prostredie zo stavu menej užitočného, do stavu ktorý je pre neho užitočnejší. Tento proces sa nazýva „Produkcia bohatstva“. Navyše, ak má človek žiť pohodlne v súlade s jeho podstatou, musí mať pre svoju spotrebu k dispozícii určité množstvo statkov (majetku), v určitej rozmanitosti na určitú jednotku času. Napríklad v našej spoločnosti musí byť toľko chleba, toľko mäsa, toľko iných rôznych potravín každý deň, toľko piva, vína alebo liehovín (alebo, ak je byť príliš slabý na to, aby ich skonzumoval) toľko čaju alebo kávy alebo niečoho iného; dostatočné množstvo trochu sofistikovaného oblečenia, ktoré vydrží také a také množstvo času; a dostatok paliva, bývanie a všetko ostatné, čo by taktiež vydržalo určitý čas.

Takže táto transformácia prostredia s názvom „Produkcia bohatstva“ je samozrejme možná iba pomocou použitia výrobných nástrojov. Rodina môže žiť iba pohodlne v súlade so svojou ľudskou povahou (to znamená bez zbytočného utrpenia) v danej civilizácii pod podmienkou, že bude dostávať bezpečne a neustále určité množstvo majetku pre svoju potrebu. Bohatstvo (majetok) však môže vzniknúť iba anipuláciou prírodných síl určitými nástrojmi; a taktiež musí byť aj existujúca zásoba potravín a odevov a bývania a ostatných vecí, aby ľudské bytosti mohli pokračovať aj počas procesu výroby. Tieto zásoby bohatstva (majetku), tieto nástroje a tieto prírodné sily sú Prostriedky výroby.

Je zrejmé, že ktokoľvek riadi výrobné prostriedky riadi dodávku bohatstva. Ak sú teda prostriedky na výrobu bohatstva, ktoré rodina potrebuje, pod kontrolou iných osôb než rodiny, bude rodina závisieť od ostatných; nebude ekonomicky nezávislá.

Rodina má ideálnu slobodu, keď úplne kontroluje všetky prostriedky potrebné na výrobu takého bohatstva, aké by mala spotrebovať na zabezpečenie normálneho života.

Takýto ideál je však neľudský, a preto nesmie byť strnulo stanovený, pretože človek je sociálny tvor. Nie je to nemožné dosiahnuť na krátku dobu, a (tento ideál) bol dosiahnutý, kedykoľvek sa usadil osamelý osadník so svojou rodinou a so svojimi zásobami na izolovanom mieste. Avšak takáto úplná ekonomická sloboda pre každú rodinu nemôže byť trvalá, pretože rodina sa rozrastá a rozdeľuje sa na ďalšie početné rodiny, ktoré tvoria väčšiu komunitu. Okrem toho, aj keby izolovaná slobodná rodina pretrvala, klesla by pod požiadavky ľudskej prirodzenosti, izoláciou by zakrpatela a degradovala. Pretože človek nemôže naplniť sám seba, záchranou je rozmanitosť záujmov a nápadov. Rozmanitosť je nevyhnutná pre život a človek aby bol skutočne ľudský musí byť sociálny.

Spoločnosť, ktorá je pre človeka nevyhnutná, tu vznikajú v ekonomike tieto dve obmedzenia hospodárskej slobody:

Po prvé, rozdiel v zamestnaní: Každý v spoločnosti sa sústreďuje na to, v čom má najlepšiu príležitosť na výrobu, a výmenou svojho nadbytku za ten, kde niekto iný má najlepšiu príležitosť na výrobu, zvýši sa nakoniec bohatstvo všetkých: alebo čo prispieje na rovnakú vec, zníži bremeno práce pre všetkých. Teda ľudia budú žiť šťastnejšie v poľnohospodárskej dedine, ak majú mlynára na mletie pšenice namiesto každej rodiny, ktorá bude mlieť pod vlastnou strechou, obuvníka na opravu a výrobu topánok - atď.

Po druhé, Princíp jednoty: Musí existovať v nejakej podobe štát. Dostatočne veľká jednotka pre rozvoj umenia a organizovania súvislostí života musí existovať. Jeho sila sa odvíjať v záujme uspokojenia spravodlivosti a prevencie vnútorných neporiadkov a na zabezpečenie obrany proti vonkajšej agresii. Štát musí vo všeobecnosti uplatňovať určité obmedzenia voči ideálnej ekonomickej slobode rodiny inak sloboda sama o sebe nemôže byť zaručená.

Ale zatiaľ čo rozdiely v zamestnaniach obmedzujú ideálnu nezávislosť rodiny, neničia slobodu skôr, než jedno alebo druhé diferencované (a potrebné) povolanie môže odoprieť jeho potrebnú funkciu a teda plniť svoju vôľu. Ak mlynár môže odmietnuť zásobovať múkou ostatných, ktorí stratili svoje nástroje a schopnosti mletia pšenice, bude ich pánom. Tak je to aj so zjednocujúcou autoritou štátu. Ak štát môže obmedziť živobytie rodiny, je ich pánom a sloboda zmizla.

Preto existuje skúška limitu, po ktorom sa také obmedzenie slobody stane nepriateľským k našim cieľom a táto skúška spočíva v moci rodiny musí konať proti tomu, čo obmedzuje jej slobodu. Musí byť ľudský vzťah medzi rodinou a tými silami, ktoré, či prostredníctvom deľby práce alebo konania štátu, obmedziť slobodu voľby rodiny v akcii. Rodina musí mať nielen právomoc sťažovať sa proti svojvoľnej externej kontrole, ale aj silu aby bola jej sťažnosť účinná.

Zistilo sa to v praxi (to znamená, že sa dá zistiť prostredníctvom histórie), že hospodárska sloboda i keď trochu obmedzená uspokojuje prirodzenosť človeka a základom toho je kontrola prostriedkov výroby rodinnou jednotkou. I keď rodina vymieňa prebytok alebo dokonca celú výrobu rodiny za prebytok ostatných, napriek tomu si zachováva svoju slobodu, pokiaľ je vytvorená sociálna štruktúra zložená z rodín podobne slobodných, uplatňuje svoj účinok prostredníctvom zvykov a zákonov zodpovedajúcich jej duchu: Spolku; žiarlivo vystupuje proti, za zničenie monopolu; najmä ochranou dedičstva, najmä dedičstvo malých majetkov. Doživotný mlynár, v spoločnosti takej, ako bola naša donedávna, hoci nemal ornej pôdy alebo pasienky, bol slobodný človek. Zeman, aj keď dostal múku od mlynára, bol slobodný človek.

Názov kontroly výrobných prostriedkov je „vlastníctvo“. Ak túto kontrolu vykonávajú jednotlivé jednotky samostatne, nazývame ho „súkromné vlastníctvo“, aby sa odlišilo od vlastníctva, ktoré je reprezentované vo verejných orgánoch. Keď je to tak veľké množstvo rodín v štáte, ktoré vlastní súkromné vlastníctvo v dostatočnom množstve, aby ovplyvnili celok, hovoríme o „široko distribuovanom majetku“.

Zistilo sa to v praxi a pravdivo o tom svedčia inštinkty v nás všetkých, že také široko distribuované vlastníctvo ako podmienka slobody je nevyhnutná pre normálne uspokojenie prirodzenosti človeka. Pri jeho výpadku všeobecná kultúra nakoniec zlyhá a to sa stane aj s občianstvom. Bunky politického tela sú atrofované a masa ľudí nemá nakoniec ani vlastný názor, ale sú ovplyvňované parťami, ktorí si ponechávajú vlastníctvo pôdy a nadácií a rezerv. Majetok je teda nevyhnutný pre úplný život, hoci je diskutabilné či má byť naň zameraný celý život. Niektorým sa nemusí nepáčiť sloboda. Určite je veľa ľudí, ktorí nemajú radi slobodu ostatných, ale v každom prípade sloboda zahŕňa majetok.

Dnes v Anglicku a v menšej miere v mnohých ďalších krajinách, sa stratil široko distribuovaný majetok. Vlastníctvo nie je všeobecná charakteristika spoločnosti, určujúca jej charakter. Naopak, absencia vlastníctva, závislosť od nejakej mzdy podľa vôle ostatných je všeobecný rys našej spoločnosti a určuje jej charakter.

Rodina nemá potrebnú slobodu, ktorá je nevyhnutná pre jej úplné morálne zdravie a zdravie štátu, ktorého je jednotkou. Preto naša spoločnosť upadla do chorobného stavu známeho ako „Priemyselný kapitalizmus.“ V tomto stave je kontrola prostriedkov v rukách pomerne malého počtu; teda hospodárska sloboda prestala byť znakom udávajúcim tón spoločnosti.

Kapitalizmus“ neznamena stav spoločnosti, v ktorom kapitál bol nahromadený, jeho zhromažďovanie je chránené a bol použitý pri vytváraní bohatstva. Takto akumulovaný, chránený a použitý kapitál musí existovať v akejkoľvek ľudskej spoločnosti, vrátane, samozrejme aj komunistickej. „Kapitalizmus“ tiež neznamena stav spoločnosti, kde kapitál vlastní občania ako súkromný majetok. Naopak, takáto spoločnosť slobodných vlastníkov je opakom kapitalizmu, v zmysle použitia slova. Pojem „kapitalizmus“ tu používam na označenie spoločenského stavu, v ktorom menšina kontroluje výrobné prostriedky, ponechávajúc masu občanov bez majetku. Takáto vydedená skupina občanov sa nazýva „proletariát“.

Priemyselný kapitalizmus má v súčasnej fáze iných nepriateľov, s ním spojených, okrem straty slobody, sú to dvojčky zla neistota a nedostatok. Hlavná časť občanov, proletariát, nie sú dostatočne oblečení, chovaní a kŕmení, a dokonca aj ich nedostatočné zásobovanie je nestabilné. Žijú v neustálej úzkosti. Teraz môžu byť tieto dve zlé neistoty a nedostatočnosti vylúčené a napriek tomu bude chýbať hospodárska sloboda spoločnosť.

Existujú dva spôsoby, ako by sa dali eliminovať bez obnovenia slobody:

Prvý spôsob je cez to, čo som volal inde "Servilný štát." V tejto forme spoločnosti ovláda menšina výrobné prostriedky a podporuje všetku väčšinu vyvlastnených osôb, aj tých, ktorých nevyužíva pri vykorisťovaní, a teda tvorí stabilnú spoločnosť, aj keď spoločnosť, z ktorej je vylúčená sloboda. To je smer, ktorým sa dnes uberáme. Kapitalisti udržiavajú mužov nažive tým, že ich vykorisťujú za mzdu, a keď nie, stále ich udržiavajú nažive v nečinnosti pomocou malej dotácie.

Druhým spôsobom je komunizmus - svojou povahou nestabilný, ale uskutočniteľný pri veľkom vypätí, pravdepodobne, iba na porovnateľne krátke časové obdobie. Podľa tohto druhého systému prostriedky výroby sú kontrolované úradníkmi štátu, ktorí sú páni všetkých pracovníkov (otrokov štátu) a vyprodukované bohatstvo je podľa uváženia štátnych úradníkov rozdelené medzi rodiny, alebo v prípade pokusu o zrušenie rodiny, medzi jednotlivcov komunity.

Existuje tretia forma spoločnosti a je jedinou, v ktorej dostatok a bezpečnosť možno kombinovať so slobodou a touto formou je spoločnosť, v ktorej je majetok dobre distribuovaný a je taký veľký podiel rodín v štáte, ktoré vlastní samostatne, a preto kontrolujú prostriedky výroby, aby určili všeobecný tón spoločnosti; aby to ani nebol kapitalistický ani komunistický, ale vlastnícky štát. Ak teda považujeme ekonomickú slobodu ako dobro, musí byť naším cieľom obnovenie majetku. Musíme sa usilovať o politické a hospodárske reformy, ktoré majú tendenciu rozdeľovať majetok čoraz viac a viac, až kým majitelia dostatočných výrobných prostriedkov (pôda alebo kapitál alebo oboje) sú dosť početné, aby určovali charakter spoločnosti.

Je však ekonomická sloboda dobro?

Pokiaľ to nepovažujeme za dobro hľadanie metód, pomocou ktorých majetok, ktorý možno obnoviť, je zbytočná alebo škodlivá. Naozaj, ako budeme uvidíme za okamih, pokiaľ nebude

dostatočný počet našich spoluobčanov cítiť s dostatočnou intenzitou, že ekonomická sloboda je dobrá, hospodárska sloboda (dobro rozdelený majetok) nemôže byť nikdy obnovená.

Na začiatku preto musíme zvážiť túto otázku, či je alebo nie je ekonomická sloboda dobrá.

Ekonomická sloboda môže byť dobrá iba vtedy, ak spĺňa určité potreby našej prirodzenosti.

Teraz pozorujeme človeka, muža slobodnej vôle. Jeho činy majú morálnu hodnotu pre neho, ak sa uskutočňujú z jeho vlastnej iniciatívy; nie, ak sú vykonávané na základe donucovania. Preto použitie voľby je nevyhnutné pre ľudskú dôstojnosť. Muž zbavený výberu je tým menej človekom, a to všetko ukazujeme skrze odpor v nás vyvolaný neoprávneným obmedzením a podriadením, skôr nátlakom ako autoritou, podľa vôle iných. Nemôžeme robiť dobro alebo dokonca zlo, pokiaľ to neurobíme slobodne; a ak pripustíme myšlienku dobrého v ľudskej spoločnosti, musí byť sloboda jej súčasťou.

Ďalej je hospodárska sloboda dobrá, pretože sú to činy človeka rôznorodé, jeho túžby aj jeho tvorivé schopnosti; ale to je možné iba vlastníctvom ekonomickej slobody, kde môže byť taká rozmanitosť účinná. Jednotky spoločnosti zbavené hospodárskej slobody, rodiny a do istej miery aj jednotlivci, nemajú právomoc vyjadriť tú rozmanitosť, čo je život. Pri absencii hospodárskej slobody musí prevažovať v každej ľudskej spoločnosti mŕtva a mechanická uniformita, stále ťažšia a dusivá v pomere k absencii slobody.

Na toto všetko môžu byť dané dve odpovede, tými ktorí broja za obnovu majetku alebo tými, ktorí to považujú za nemožné.

Po prvé, možno povedať, že muži majú ekonomickú slobodu pod Štátnym vlastníctvom. Po druhé, možno povedať, že hospodárska sloboda, hoci je dobrá, nie je ani na okamih porovnateľná s materiálnym uspokojením.

Pokiaľ ide o prvú odpoveď: v nedávnej minulosti sa všeobecne hovorilo, že hospodárska sloboda môže existovať bez inštitútu majetku, pretože v komunistickom systéme sú ľudia vlastníckmi, hoci vlastnia kolektívne: oni môžu nakladať so svojimi vlastnými životmi, aj keď toto ustanovenie môže byť nepriame a prostredníctvom delegátov. Tento nesprávny argument sa zrodil zo zomierajúcej parlamentnej teórie politiky; vychádza z nepravdivého vyhlásenia, ktoré podviedlo tri generácie Európy, od Francúzskej revolúcie až k dnešnému dňu, že spoločenské (podnikové) kroky môžu byť stotožnené s individuálnou činnosťou. Takže muži hovoria o svojich tzv. „Zástupcoch“ ako keby boli vybraní nimi samými. Ale v skúsenosti reality neexistuje nič také, ako zamýšľané trvalé spoločenské kroky prostredníctvom zástupcov. V niektorých veľmi jednoduchých a univerzálnych prípadoch, ktorým všetci rozumejú, o ktoré majú všetci záujem a na ktoré sa všetci silne cítia, túžba väčšiny ľudí môže byť na chvíľu vyjadrená cez zástupcov. Ľudia hlasujúci pod silnými emóciami v jednom jasnom probléme, môžu inštruovať ostatných, aby splnili ich sny; ale nespočetné množstvo činov voľby a prejavov, ktoré tvoria ľudský život, nemôžu nikdy fungovať prostredníctvom systému delegácie. Aj v pomerne jednoduchej politickej činnosti, delegácia ničí slobodu. Parlamenty všade potvrdili nezlučiteľnosť s demokraciou. Oni nie sú ľud. Sú to oligarchie a tieto oligarchie sú skorumpované, pretože predstierajú falošnú povahu a chcú byť, alebo zrkadliť národ. Oni sú v skutočnosti a môžu byť iba skupinami profesionálnych politikov; pokiaľ nie sú skutočne získané z aristokratickej triedy, ktorú si komunita ctí. Pre triednu vládu je produkt ducha šľachty

podmienkou úspešného fungovania oligarchií a teda súčasť primerane účinného parlamentu. Takýto nástroj nie je v bezpečí v rukách vládnucej triedy.

Ak by toto platilo pre prostú politiku, bolo by to očividne pravdivé v masovom meradle, v našom každodennom živote. Vlastníctvo delegovaním je ale protirečenie si pojmov.

Keď ľudia hovoria, napríklad (falošnou metaforou), že každý člen spoločnosti by sa mal cítiť ako vlastník verejného majetku, napríklad mestského parku, a preto by ho mal rešpektovať ako svoj vlastný, hovoria niečo, čo dokazuje všetka naša skúsenosť ako úplne nepravdivé. Nikto nemá pocit z verejného majetku, že je jeho vlastným; nikto s tým nebude zaobchádzať opatrne alebo s láskou ako k veci, ktorá je jeho vlastná; ešte menej sa človek môže vyjadriť pomocou veci, ktorá nie je jeho vlastnou, ale je spoločná s masou ostatných ľudí.

Pokiaľ ide o druhú odpoveď: mnohí dnes hovoria, že uspokojenie okamžitých hmotných potrieb človeka je iné a je nekonečne dôležitejšou rovinou ako uspokojenie jeho potreby slobody. Ekonomická sloboda, ak je skutočne vôbec dobrá, je (mnohí hovoria) dobro oveľa menšieho druhu, nehmotné a niečo také bez čoho sa ľudia dokážu dobre obísť; preto, pretože jej užívanie naruša získavanie materiálnych nevyhnutností, musí sa dať prednosť väčšiemu dobru: bezpečné dostatočné živobytie.

V tejto odpovedi je časť pravdy, ktorá jej dáva všetku silu. Je to napoly pravda; ale klam je spojený s polopравdou ovplyvňuje celé vyhlásenie.

Ak nie sú splnené naliehavé materiálne potreby, musia byť uspokojené ako prvé. Stroskotanci na plti na mori musia, výnimočne, žiť za komunizmu. Človek zbavený majetku v kapitalistickej spoločnosti musí aspoň zostať nažive. To však nie je pravda, že sa použijú také výnimočné opravné prostriedky neprírodného zla, musíme pokračovať v zničení dobra hospodárskej slobody v prospech požívania väčšieho materiálneho bohatstva.

Tento posledný argument je jedným z mnohých, ktoré považujeme za spoločný pre tých, ktorí bránia kapitalistický systém a pre tých, ktorí bránia komunistický systém: pretože socializmus a kapitalizmus sú dva úspešné produkty tej istej chybné filozofie.

Obhajcovia kapitalizmu nám hovoria, že sa mohla zničiť hospodárska sloboda mužov; v rámci kapitalizmu si môže človek čoraz menej vybrať, čo chce, ani vyjadriť svoju osobnosť a charakter v umení; ale prinajmenšom kapitalizmus mu dal v oveľa väčšej miere oveľa väčšie množstvo hmotného majetku, ako mal predtým. Komunista ide ešte ďalej. Hovorí: „Áno: a podľa môjho systému, potlačením hospodárskej slobody, dovedna mu dáme ešte viac materiálnych dobier, a uvidíme, že ich každý dostane takmer neobmedzené množstvo.“

Keby to bola pravda, že ekonomická sloboda by nemohla existovať súčasne s veľkou produkciou a s ešte stále dostatočnou distribúciou, stále by bolo hodné pre ľudí ako charakteru ako my, obetovať nejakú časť materiálnych dobier, a ešte vhodnejšie by bolo umožniť nerovnosť v prerozdeľovaní, v záujme ekonomickej slobody. Avšak pravdou je, ako ešte uvidíme neskôr, že konflikt medzi slobodou a hojnosťou, medzi slobodou a všeobecným užívaním tejto hojnosti je ilúziou zrodenou z kapitalizmu. Je to ilúzia, ktorá vyplýva zo skutočnosti, že ľudia, ktorí ju zachovávajú, žili celý život v kapitalistickom systéme a nedokážu si predstaviť, inú bezpečnú alternatívu, ako jej ďalší rozvoj do komunizmu.

V skutočnosti zostáva jedna zodpovedná odpoveď na námietku. Je to odpoveď toho človeka, ktorý hovorí: „Toto alebo to, čo ohrozuje ekonomickú slobodu, je v mojich očiach väčšie dobro,

ako sloboda samotná. “ Na napríklad môže považovať vojenskú slávu štátu za lepšie dobro, alebo veľkoleposť malej skupiny za väčšie dobro. K takému názoru môžeme iba povedať, že náš vkus sa líši a že dávame prednosť slobode.

Ekonomická sloboda je v našich očiach dobro. Patrí medzi najväčšie dočasné dobro, pretože je to nevyhnutná pre vznešený život spoločnosti prostredníctvom dôstojnosti človeka a prostredníctvom rozmanitosti jeho činností, v ktorej je rozmanitosť je život. Prostredníctvom dobre rozdeleného majetku samotného môžu jednotky spoločnosti reagovať na štát. Skrz to samotné môže verejná mienka prekvitať. Iba v prípade, že väčšina buniek je zdravá, môže prosperovať celý organizmus. Preto je naším poslaním obnoviť hospodársku slobodu obnovením jedinej inštitúcie, v ktorej sa je darí, a tou inštitúciou je majetok. Problém, ktorý máme pred sebou, je, ako obnoviť vlastníctvo tak, aby bolo, ako to nebolo tak dávno, všeobecnou inštitúciou.

Musíme mať na pamäti tri ustanovenia predtým, ako sa priblížime k problému a pokúsiť sa o jeho praktické riešenie.

Prvou podmienkou je, že pri obnove majetku sme sa nepokúšali a nikdy sme nemohli dosiahnuť mechanickú dokonalosť. My sa len snažíme zmeniť všeobecné naladenie spoločnosti a obnoviť majetok ako bežne prítomnú, nie univerzálnu inštitúciu.

Druhou podmienkou je, že takúto reformu nemôžeme ani začať, pokiaľ v spoločnosti nie je priaznivý stav mysle, túžba vlastniť majetok, dostatočný na podporu a udržiavanie pohybu a živienie inštitúcií, vďaka ktorým bude stáť.

Treťou podmienkou je, že v tomto pokuse o obnovenie hospodárskej slobody, je potrebné dovoľávať sa moci štátu.

Prvá podmienka je, myslím si, že na rozdiel od servilného štátu a na rozdiel od komunistického štátu, vlastnícky štát neprezentuje ideálne riešenie. Tu tom nemôže byť žiadna dokonalosť; musí to zostať neúplný: nemôže existovať ani lepší dôkaz, že táto snaha je ľudská, v súlade s ľudskou prirodzenosťou.

Na založenie servilného štátu je nutné dodržiavať určité kroky, ktoré vedú rýchlo k ideálnemu záveru, spoločnosti, v ktorej všetci ľudia, zopár kapitalistov a množstvo proletariátu sú všetci bezpečne živieni - poslední menovaní za mzdu alebo, ak ju nemajú, subvenciou (podporou) v nečinnosti. To isté platí pre komunistický štát: spoločnosť, kde všetci ľudia sú bezpečne živieni ako otroci vlády. Jednoduchý vzorec a jeho presné použitie v každom prípade vytvorí ideálnu predpokladanú spoločnosť.

V prvom prípade všetko, čo je potrebné na vytvorenie úplného servilného štátu je rad zákonov, podľa ktorých každá rodina - alebo každý jednotlivec, ak má byť rodina zničená - dostane najmenej toľko bohatstva, ktorým si zachová určitú úroveň pohodlia a voľného času; toto minimum sa poskytuje pre nemajetných zo zásob ovládaných vlastníckmi. Bude sa distribuovať buď vo forme miezd, to znamená, poskytnutie vlastníckmi nemajetným určitej časti bohatstva, ktoré nemajetné osoby vyprodukujú dovolením vlastníckmi; alebo v prípade tých, ktorí nemôžu byť zamestnaní, ako úľava počas ich vynútenej nečinnosti.

Toto je jednoduchý ideál spoločnosti, ku ktorej my v modernom Anglicku napredujeme veľmi rýchlo; skutočne ho máme takmer na dosah.

Samotní vlastníci si naďalej užívajú hospodársku slobodu, nemajetní - veľká väčšina - je toho zbavená; ale je tu už prinajmenšom istota niektorých príjmov takmer pre všetkých a tá môže byť pri správnej organizácii dostatočná aj pre všetkých. Jediným dobrom strateným pre masy, ak je to dobro, je sloboda. Lebo v takom stave spoločnosti (služobný, servilný štát) je určujúcim nedostatok slobody: rozhodujúca masa spoločnosti nemá žiadne skúsenosti ekonomickej slobody. Vedúca (riadiaca) trieda riadi a je slobodná: spoločnosť však myslí a koná v podmienkach osôb zarábajúcich výplatu. Masy sú udržiavané nažive, učia sa v detstve vďaka (finančnej) dotácii, liečené v chorobe pomocou podpory a udržiavané dotáciou v starobe, vdovy a práceneschopní pred nešťastím. Nikto z nich už čoskoro nebude trpieť hladom, chladom alebo nedostatkom akejkolvek jednoduchej materiálnej nevyhnutnosti zodpovedajúcej danému typu civilizácie, v ktorej žijú. Ale ich činnosť je vydaná do rúk ich pánov.

Podľa komunistického systému je záležitosť ešte jednoduchšia. Keďže sa stalo priestupkom pre každého človeka vlastniť, všetko právo na využitie hromadenia rodinou alebo jednotlivcom bolo zničené a všetky práva na dedičstvo boli tiež zničené, celý produkt komunity je k dispozícii na distribúciu všetkým. A ekonomická sloboda zmizla pre všetkých prostredníctvom akcie niekoľkých a jednoduchých, ale absolútne donucovacích zákonov.

Vzorci týchto dvoch schém boli predložené už v minulosti veľmi dobre, nedávno pánom Orageom², slovami, ktoré sa objavili zhruba pred 20 alebo 30 rokmi v The New Age. Nemám presné frázy, ale ich zmysel je:

„Predstavte si stav vecí, v ktorých je jeden stroj schopný produkovať všetko, čo spoločnosť vyžaduje. Nechajte tento stroj (a prírodné sily) byť pod kontrolou jedného človeka. On je potom kapitalista v ideálnom dokonalom priemyselno- kapitalistickom systéme. Bude zamestnávať priamo v priemysle toľko ľudí, koľko je potrebných pre obsluhu stroja. Dostanú výživné vo forme miezd. On bude zamestnávať aj ďalších ľudí, nie priamo pri vytváraní bohatstva strojom, ale slúžiac jeho radosti; môžu maľovať pre neho, tlačiť knihy pre neho, hrať hry pre neho, zásobovať jeho domácnosť, a tak ďalej. Zvyšok bude nezamestnaný. Ale ako spoločnosť nikdy nebude stabilná, ak by ostatní boli odsúdení na smrť hladom, objavia sa zákony, ktoré si vyžadujú zdanenie alebo sa objaví clo, čo spôsobí dopyt samosprávnej organizácie, z výrobkov stoja, koľko je potrebné na podporu nezamestnaných. Tieto však nebudú určovať, čo majú dostávať, pretože nie sú vlastníkami. Ich jestvovanie je im darované bez voľnosti konania. A to je služobný štát. Alebo si predstavte stroj a materiálne sily, na ktorých sa to má uplatniť, kontrolované nie jedným vlastníkom, kapitalistom, ale úradníkmi spoločenstva, ktorí podľa vlastného uváženia zamestnávajú alebo rozdeľujú každému z výroby stroja; potom máte komunistický štát.“

Ale vlastnícky štát, spoločnosť akú naši predkovia zažívali, v ktorom je majetok dobre distribuovaný, nepripúšťa túto jednoduchosť, taktiež nie, ľudskú osobu, takejto mechanickej dokonalosti. Majetok je osobnou a ľudskou inštitúciou, bežnou pre človeka, bude vždy a musí byť diverzifikovaná. Neexistuje žiadna výhoda morálna alebo sociálna, ak pôda a kapitál, sú rovnako rozdelené a neexistuje možnosť ich univerzálnej distribúcie. To by stačilo pre zdravie štátu, ak by obnovením majetku, na konci reformného procesu toľko rodín vlastnilo majetok (v dostatočnom množstve) na to, aby udali svoj tón štátu; podobne ako všetci ľudia pracujúci za odmenu alebo mzdu, proletári všetkých tried, udávajú svoj proletársky tón štátu. Proletári sa dnes líšia stupňom ich dispozície, niektoré majú iba oblečenie, v ktorom sú, iní majú nejaký nábytok, niektorí ďalší majú malé zabezpečenie - niekoľko akcií alebo dom na úver alebo niečo

iné – ale hlas, ktorým môžu zasiahnuť, charakter, ktorým pôsobia na spoločnosť je to, že sa štát zárobkovo činných osôb rýchlo mení na servilný štát.

Ale zatiaľ čo servilný štát, ku ktorému teraz smerujeme, môže byť úplný, vlastnícky (alebo distribučný) štát nielen že nemôže, nemal by byť, úplne; pretože tu nemôže byť svojou podstatou mechanický. Mnohí budú pomerne chudobní a niektorí pomerne bohatý. Pravdepodobne bude existovať určitá časť nemajetných. Ale majetok a jeho sprievod, ekonomická sloboda, bude známku spoločnosti ako celku.

Druhá výhrada, že nemôžeme urobiť nič, pokiaľ neexistuje nám naklonené naladenie spoločnosti, môže urobiť celé naše úsilie márnym. Stav spoločnosti, v ktorej teraz žijeme v Anglicku z veľkej časti zabudla, čo je to majetok. Muži hovoria o zamestnaní a mzdách. Keď hovoria o vlastníctve, slovo vyvolá v ich mysli vlastníctvom veľkého majetku malej skupiny. Či už dnes zostáva v Anglicku túžba po ekonomickej slobode (to znamená po vlastníctve) dostatočná na to, aby živila začiatky zmeny, nič len experiment môže rozhodnúť. Zvýšenie výnosov, nie vlastníctva, je objektom väčšiny ľudí. Vlastníctvo určite nie je predmetom väčšiny ľudí; ak by tomu tak bolo, bol by už dávno protest proti mzdovému systému.

Ako všetci vieme, na začiatku bol nejaký zmätený protest proti priemyselnej revolúcii a počas jej počiatočných etáp; násilie sa používalo na to, aby sa zabránilo zaberaniu spoločných pozemkov a boli tam nepokoje proti novým strojom. Ale to bolo dávno. Vezmime proces ako celok, od prvého kroku, veľkej konfiškácie podnikového majetku v šestnástom storočí, prostredníctvom štatútu podvodov v sedemnástom storočí, keď masa zemanov bola zbavená majetku a sledujme to až do polovice 19. storočia a nenájdeme v žiadnom štádiu jasné rozhodnutie na udržanie dobre rozdeleného majetku, ani rozšírený inštinkt v jeho prospech. Bolo to preto, že takýto duch chýbal, preto prišiel na nás kapitalizmus. V krajinách, kde bolo toto naladenie prítomné, hoci sa tam zakorenil aj kapitalizmus, nikdy prekvalifikoval rovnako a bol vždy v nevýhode.

No hoci záujem o súkromný majetok oslabil, hoci ešte nie je prítomný v mase zárobkovo činnnej populácie, jeho pozostatky môžu prípadne dokázať, ak sa vykonajú prvé experimenty, dostatočne produktívne, aby ovplyvnil postupne celú spoločnosť. Je asi možné „znovu zasadiť“ majetok aj v Anglicku, rovnako ako človek môže znovu zalesniť zlú pôdu využitím výhod výnimočných prostriedkov, ktoré tam vytvárajú nový porast a chránia jeho začiatky a nechať ho, aby sa množil, kým nebude mať dostatok síl. Jediné čomu nesmieme dôverovať je prostý mechanizmus reformy. Vo svojej podstate je majetok produktom ľudskej túžby; my môžeme pomôcť tejto túžbe dosiahnuť jej naplnenie, ale nemôžeme ju vytvoriť. Nemôžeme urobiť majiteľov iba tým, že im niečo dáme, čo budú vlastníť. A opakujem, ak aj zostáva dostatok túžby po majetku, s ktorou môžeme pracovať, rozhodnúť môže iba skúsenosť.

Tretia výhrada, že musíme povolať štát, aby nám pomohol, by nemala predstavovať žiadne ťažkosti, s výnimkou myslí zvedených falošnými kategóriami 19. storočia – ako napríklad „individualizmus“, ktoré nikdy nezodpovedali ani nemohli zodpovedať skutočnosti.

Zlo, ktoré dnes trpíme, nie je zlo zasahovania štátu, ale zlo straty slobody. Štátne zasahovanie môže mať za následok stratu slobody a určite zvyčajne má za svoj cieľ stratu slobody; ale vždy to môže byť a často musí byť, s odvolaním na samotný účel obnovenia slobody.

Musia existovať zákony na ochranu majetku nielen proti priamej lúpeži ale aj proti rozpusteniu prehnanou konkurenciou. Musí byť štátny predpis na právomoci cechu, na proces dedičstva, na

obmedzenie neprimeraného zaťaženia. Musí byť nejaký úradný postup na podporu šírenia malého vlastníctva, rovnako ako v súčasnosti existujú úradné postupy podporujúce zničenie malého, rozšíreného vlastníctva veľkými vlastníkmi: no úsilie na obnovu majetku určite zlyhá, ak bude spútané poverami proti použitiu sily ako služby spravodlivosti. Všetky sily štátu vyvolané kapitalizmom na obnovenie servilných (otrockých, nevoľníckych) podmienok; nemali by sme reagovať na nevoľnícke podmienky, pokiaľ využívame rovnaké metódy.

II

Ako sa blížíme k problému obnovy majetku, je potrebné pamätať na dve hlavné zásady:

1) Prvým je, že snaha o obnovu majetkovej inštitúcie - (to znamená obnoviť dobré rozdelenie majetku v spoločnosti proletariátu, akou je naša), môže byť úspešná iba prostredníctvom zámerného zvrátenia prirodzených ekonomických tendencií.

2) Druhé je, že naše úsilie zlyhá, pokiaľ nebude sprevádzané nariadeniami na ochranu súkromného vlastníctva, a to do takej miery, ako bolo obnovené. Obidva tieto princípy sú nevyhnutné pre úspech. Ako som už povedal, bez dostatočnej túžby po majetku v dostatočnom počte ľudí, tento pokus nemôže uspieť. Ale akokoľvek silná bude táto túžba, a hoci bude rozšírená, úsilie tiež zlyhá, ak sa súčasne nedodržiavajú tieto dve zásady. Porovnával som obnovu majetku v spoločnosti, akou je napr. naša, kde bol (majetok) zničený, k zalesňovaniu pôdy. Ďalšou paralelou je rekultivácia močiaru. Prirodzené tendencie vytvorili kus močiara. Leží nízko, zrážky sú silné, pôda nepriepustná a lepkavá. Ak ju chcete získať späť, musíte konať proti prirodzenej tendencii. Musíte odvodniť, vytvoriť kanály, násypy; ak ste to urobili, musíte dbať na to, aby brehy, odtoky a kanály boli udržiavané proti neustálemu úsiliu prírody premeniť krajinu späť na močiar.

Podobne je to s majetkom. Majetok ako všeobecná sociálna inštitúcia, dobre rozdelený majetok, ktorý zmizol a kapitalizmus zaujal jeho miesto, nemôžete zvrátiť proces bez konania proti prirodzeným ekonomickým tendenciám. Dobre rozdelený majetok sa nebude rozvíjať sám od seba v kapitalistickej spoločnosti. Musí sa umelo podporovať. Komunizmus vyrastie sám od seba a prekvitá v kapitalistickej spoločnosti, pretože je produktom kapitalistického myslenia a pohybuje sa v rovnakom smere ako Kapitalizmus. Ale dobre rozdelený majetok tak nevznikne. Okrem toho musí byť majetok po jeho obnove neustále udržiavaný, lebo sa znova prepadne do kapitalizmu. Súkromné vlastníctvo konajúce nekontrolované, to znamená, ak neexistujú všetky záruky na zachovanie nezávislosti malého muža, má sklon nevyhnutne viesť k úplnej kontrole výrobných prostriedkov malou skupinou; to znamená v ekonómii kapitalizmu, a teda v politike, do plutokracie.

V tomto bode musím odbočiť od témy, aby som vyhovel dvom námietkam, ktoré bude mať každý socialistický čitateľ po vypočutí tohoto príspevku (ako by to nazval) na moju časť. Za to, či je človek a socialista nadšený (pretože verí, že komunálny majetok je najviac ekonomické usporiadanie) alebo či je socialistom neochotne (pretože verí, že komunálna kontrola, aj keď nepríjemná, je menšie zlo a je jedinou alternatívou kontroly niekoľkými bohatými mužmi), považuje za samozrejmé, že priemyselný kapitalizmus bol v konečnom dôsledku nevyhnutný všade, kde bol súkromný majetok sociálnou inštitúciou.

Pri čítaní hovorím, že to čo by nazval „príjmom“ z našej strany, toto súkromné vlastníctvo nekontrolované špeciálnym garantom, sa posunie do kapitalizmu a všetkých jeho zlých vecí, môže zvážiť, keďže sa obhajcovia majetku zhodli, musí to tak byť, preto je ďalšia diskusia stratou času. Alebo môže byť jedným z tých, ktorí hovoria: „Možno bolo možné obnoviť súkromný majetok v jednoduchších podmienkach, ale v modernej spoločnosti, s využitím strojov a rýchlosťou komunikácie je príliš neskoro na uskutočnenie pokusu. Obidva tieto názory sú chybné. Prvá, ktorá je najbežnejšia a ktorú počujeme zo všetkých strán, všade okolo nás, je založená na dvoch hlavných charakteristikách moderného politického myslenia, falošnej histórii a falošnej filozofii. Myšlienka, že kapitalizmus vznikol sám o sebe,

a nevyhnutne, ako mnohé inštitúcie súkromného vlastníctva, je plodom zlej histórie vtlačenej do služby zlej filozofie.

Nie je pravda, že kapitalizmus nutne vznikol z nevyhnutného rozvoja ekonomických inštitúcií pod doktrínou súkromného majetku. Kapitalizmus vznikol až keď záruky zabezpečujúce dobre distribuovaný majetok, súkromný majetok, boli zámerne odstránené zlou vôľou a nedostatočným odporom. To nebol kapitalizmus, ktorý prišiel na prvé miesto a postupne rozpustil inštitúciu dobre rozdeleného majetku; boli to podmienky, za ktorých sám dobre rozdelený majetok mohol prežiť a prežil celé storočia, ktoré boli prvé zničené. Až potom, čo boli zničené, bolo oblasť voľná pre rast plutokracie v politike a kapitalizmu v ekonomickej štruktúre štátu. Časť proletariátu bola pred touto veľkou revolúciou. Boli osoby bez pôdy, mnohí z nich, na konci stredoveku a už bolo veľa osôb pracujúcich v oblasti dopravy a výmeny, remeselníci, ktorí nemali dosť majetku na to, zavážili. Ide o to že nedali svoj tón štátu. Neboli tak zastúpení, aby poznačili spoločnosť, až kým náboženská revolúcia 16. storočia nezničila staré múry, ktoré chránili slobodu ľudského mesta. Prvou veľkou ranou bolo zničenie spolkov spojených so zaistením kolektívneho majetku vo všetkých krajinách transformovaných Reformáciou, ale najviac a všeobecne v Anglicku. V Anglicku nasledovala séria pozitívnych uzákonení z ktorých ten, ktorý sa nazýval Štatút podvodov (Statute of Frauds), bol pravdepodobne hlavným nástrojom na ničenie anglického sedliackeho vlastníctva. †

† „Štatút podvodov, zákon ktorý vytvorili veľkí majitelia a cech právnikov za Karola II., po zániku anglickej monarchie a začiatku šľachtickej vlády na jej mieste, uzákonil okrem iného aj skutočnosť, že žiadny titul na pozemky by nemal platiť, pokiaľ nie sú napísané dôkazy na to isté meno. Teraz množstvo malých anglických zemanov nemalo také dokumenty. Držali svoju zem od otca po syna pod dedinským prenajímateľom (zemepánom) na farme za poplatok držby, platili len malé nájomné. Oni boli teda tradičnými vlastníckmi a dedičnými vlastníckmi, držiteľmi, na základe tradičných a nesmrteľných zvykov a dedičných vlastníkov pozemkov. Ale po prijatí Štatútu podvodov, miestny dedinský majiteľ mohol a postupne robil, nárokoval si vlastníctvo pôdy a obmedzil túto triedu roľníkov na nájomcov s konkurenčným nájomným a nájom iba v takej dĺžke, ktorú sa prenajímateľ rozhodol udeľovať. Postupne sa (roľník) prepadol, aby sa stal proletárskym robotníkom.

Po všetkej tej zlej práci došlo k veľkému rozkvetu kapitalizmu a bol umožnený iba touto zlou činnosťou. Nie je tiež pravda, že strojové zariadenia v rôznych formách vrátane moderného dobývania vesmíru (rýchlosť prepravy v hmotných veciach a myšlienkach) leží v jadre tohto moderného zla. Stroj nekontroluje myseľ človeka, hoci ovplyvňuje myseľ; je to myseľ človeka, ktorá dokáže a mala by ovládať stroj.

Okrem toho nie je pravda, že stroj je nevyhnutne stredobodom úsilia; v niektorých prípadoch to tak je, v iných nie. Železnica bola v prospech tých, ktorí chceli sústrediť úsilie pre vlastnú výhodu; pridala novú podporu už založenému kapitalistickému systému. Ale spaľovací motor funguje druhým spôsobom. Transportuje ľudí a veci decentralizovaným spôsobom a je to tak na príkaz obyčajného človeka. Autobus v krajine bol decentralizáciou pre riadenie osobnej dopravy a nákladný automobil pre drobná preprava tovaru, keď kapitalistický monopol začal fungovať a pohlcovať menšie jednotky, ktoré boli neskôr reštriktívne prenasledované zákonmi.

Keby bolo kumulatívnou daňou zaťažené nielen vlastníctvo niekoľkých vozidiel s povolením na prepravu v krajine, daň sa stáva vysokou pre pol tucta vozidiel a pre tucet zakazujúcou, mohli by sme pokračovať v malých dopravných firmách, ktoré vyrastali. Podobne aj strojové vybavenie na výrobu pary v polovici 19. storočia a skôr mohlo byť použité v prospech už etablovaného kapitalizmu a spôsobom, ktorý je nepriateľský k malému majetku. Elektrická energia však funguje naopak. Jej pôvod je však efektívnejší, ak je centralizovaný, no nie je tu povinnosť ju centralizovať; ale jej distribúcia môže byť nekonečne rozdielna a rozdelená na najmenšie jednotky. Navyše, aj keď je moderný nástroj drahý a preto prispieva k centralizácii, preto je možné vlastniť ho a pracovať ako s Majetkom spolku alebo v rozdelených podieloch, kde je dobre chránený.

Celý postoj staromódneho socialistu, alebo ako sa teraz logicky stáva komunistom so svojim opotrebovaným argumentom nevyhnutnosti, má korene v nesprávnom poňatí toho, kto sú ľudia - to je falošná filozofia - podporovaná nesprávnym poňatím historických procesov dosiahnutých uvedením udalostí v nesprávnom historickom poriadku. A hoci je pravda, že nekontrolovaná hospodárska súťaž musí nakoniec priniesť pár ľuďom právo vlastníctva, napriek tomu je tiež pravda, že ľudstvo to vždy považovalo za nebezpečenstvo a inštinktívne sa zabezpečilo proti tomuto nebezpečenstvu prostredníctvom inštitúcií na ochranu malého majetku a tieto inštitúcie sa nikdy nerozpadli samé od seba, ale vždy a iba za vedomého konania úmyselne nepriateľského útoku. Takže starostlivo plánované zavraždenie z Tigrisu a Eufratu³ bojovalo s úspechom proti prirodzená tendencii močiara a púšte až kým Mongolská ríša úmyselne nezničila tieto bezpečnostné opatrenia danej civilizácie.

Existuje sedem hlavných spôsobov (sedem širokých ciest), ako nekontrolovaná konkurencia má tendenciu dať malej skupine kontrolu výrobných prostriedkov, dopravy a výmeny, a tým aj spoločnosti ako celku. Existuje sedem hlavných spôsobov, ako sa zdravá normálna ľudská spoločnosť s množstvom dobre rozdeleného vlastníctva môže zvrhnúť na kapitalistickú spoločnosť, ktorej známkou je vykorisťovanie mnohých malou skupinou bohatých, a moc plutokracie nad všetkými.

Týchto sedem hlavných spôsobov sa dá zhrnúť takto:

1. Väčšia jednotka je na spravovanie v pomere lacnejšia ako jednotka menšia, nájomné, údržba a všetky veci, ktoré sa nazývajú v komerčnom žargóne „režijné poplatky“. Jediným limitom tejto tendencie je obtiažnosť pri organizovaní a vedení jednotiek nad určitú veľkosť; a túto ťažkosť je možné ľahšie prekonať praxou a rozvojom zdokonalenej organizácie.
2. Väčšia ekonomická jednotka dokáže lepšie kúpiť všetky drahšie nástroje na výrobu, distribúciu a výmenu, či už vo forme strojov, reklám alebo informácií - prostredníctvom tohto posledného, aj keď je v iných oblastiach rovnaký, bohatší človek má lepší základ pre úsudok ako chudobnejší.
3. Väčšia jednotka si môže požičiavať ľahšie v pomere ako menšie. Môže ľahšie čerpať najmä z bankových úverov a bankový úver je dnes hlavným faktorom hospodárskej činnosti všetkého druhu.
4. Väčšia inštitúcia môže predávať za menej so stratou, kým nie je ten menší poškodený alebo odstránený. Bohatší človek, alebo spolok, môže teda menšieho nechať „uviaznuť“ alebo „ho zmraziť“; to znamená, prinútiť ho k aliancii za nevýhodných podmienok alebo ho skutočnosťou zničiť.

5. Väčšia jednotka bude akumulovať kapitál za jednoduchších podmienok ako menšie. Bohatý človek až tak nepocítiť stratu úspor a ako dostatočné lákadlo (odškodnenie) môže byť (pre neho) menší zisk alebo nižší úrok z peňazí, ktoré nedokážu chudobnému človeku kompenzovať jeho obeť.

6. Plutokracia, akonáhle bude stanovená, poškodí zákonodarný orgán tak, aby sa zákony prijímali v jej prospech, čím viac znevýhodňujú malých a zvýhodňujú väčších.

7. Plutokracia, akonáhle bude založená, bude rovnako narúšať administratívu spravodlivosti, posúvaním váh v prospech bohatého človeka proti chudobnému.

Pozrime sa osobitne na týchto sedem nebezpečenstiev.

1. Režijné poplatky. Toto je jeden z hlavných argumentov Komunizmu a dobrý, pokiaľ to ide. Starý typický príklad v tejto krajine býval maloobchod s mestským mliekom. Tvoj Fabián⁴ nariekal nad stavom, v ktorom boli dvaja malí dodávatelia mlieka s prekrývajúcimi sa územiami. Poukázal na náklady na distribúciu, ktoré by sa jedným systémom značne znížili, ktorý by kontroloval celé množstvo malých prechádzok mlieka, ako existovali nedávno. Žil, aby videl, čo sa v tejto krajine odohráva; pretože malý dodávateľ v obchode s mliekom takmer zmizol. Lenže masa malých obchodníkov s mliekom, ktorých sa to týka, však nebola zlúčená v socialistickom štáte. Stali sa otrokmi mzdy. Obrovský monopol ich pohltil. A čo platí pre obchod s mliekom, platí pre všetky ostatné príklady distribúcie a väčšiny príkladov výroby. Obchodné reťazce zničili jednotlivých obchodníkov. Kde bolo, povedzme, štyridsaťtisíc nezávislých predavačov potravín, prišlo štyridsať tisíc manažérov, otrokov mzdy kombinátu, pretože náklady na administratívu sú menšie a táto ekonomická výhoda znevýhodňuje malých (podnikateľov) proti veľkým. Dialo sa to všade okolo nás počas minulej generácie tempom, ktoré sa zvýšilo, prinajmenšom v Anglicku, pozitím všetkých vedomostí, až do dnešných dní sme zo všetkých strán ovládaní monopolom. Niektorí z mojej generácie si môžu pamätať na čas, keď na sto potrieb každodenného života boli prítomné jednotlivé obchody alebo remeselníci po celom Londýne. Dnes rýchlo miznú; väčšina z nich už odišla.

2. Informácie. Pri kúpe informácií pre správny úsudok väčšia skupina kapitálu má očividnú výhodu oproti menšej. Je to zjavné v každej hospodárskej činnosti a najmä v jednej časti, jednoduchosť vyjednávania, je snád' pozoruhodnejšia ako zvyšok. Môžete spojiť niekoľko veľkých firiem a týmto zlúčením sa vytvorí monopol na to, čo vyrábajú alebo distribuuju, kde by ste nemohli zlúčiť niekoľko malých firiem. S takouto silou slobodne priznanou, prácou bez kontroly, monopol je nevyhnutný pojem, ku ktorému smeruje celý proces hospodárskej súťaže. Opäť platí, že veľká jednotka v modernej vedeckej výrobe - napr. elektrickej - má množstvo technických expertov a kvázi monopol na informačné schopnosti pri výkone. Dokonca také, že aj národná vláda sa musí nutne prispôbiť, keď sa vykonávajú veľké práce. Sila väčšej jednotky na nákup drahšieho materiálu, ktorý si menšie jednotky nemôžu kúpiť (okrem spoločenstva) je zrejmá; ale nie je vždy rovnako zrejmé, ako by malo byť, že väčšia jednotka môže ľahšie ovládať iný nehmotný nástroj najväčšej sily: publicitu. Všetci vieme, že reklama sa stala jednou z najhorších pohrôm anglického moderného života; čo musíme tiež neustále držať pred našimi očami je, že príležitosť na toto zneužívanie sa zvyšuje z celkového pomeru so zvyšovaním jednotky práce. 100 000 GBP vynaložených na reklamu nemá stonásobný účinok oproti 1 000 GBP - má oveľa viac ako 1 000-násobok účinku. Zistilo sa, že tupá mestská populácia vytvorená v rámci mechanického systému štátneho vzdelávania, hocijaký návrh alebo príkaz, akokoľvek nezmyselný a nerozumný, sa ním bude riadiť, ak sa dostatočne opakuje. Teraz pri vydávaní takýchto návrhov a príkazov, väčšia jednotka, má obrovskú výhodu

oproti menšej. Môže, ako to už bolo, prinútiť pomocou návrhu. Môže takto vytvoriť trh pre jeho tovar, ktorý by ten malý podnikateľ nikdy nemohol ovládať a z ktorého bude malý podnikateľ vyhnaný.

Všetci musíme poznamenať a odsúdiť nepochybnú pravdu, že táto konkrétna forma plutokracie výhody (Citujem to iba ako príklad, ale robím to preto, že je to najviac oslnivý a útočný príklad zo všetkých) má tendenciu vytvoriť iba niekoľko bohatých alebo malé skupiny pánov v distribúcii a výrobe, ale aj umožňuje vyrábať a distribuovať najhoršie veci. Každý si musel všimnúť, ako sa nejaký predmet zhoršuje po začatí „reklamnej kampane“ v jeho prospech.

Je pravda, že toto konkrétne zlo by sa časom napravilo samo ako by sa všeobecné zlo kapitalizmu rozšírilo, pretože keď je všetko monopolné, ani reklama nebude potrebná. Ale ako to dnes vyzerá, tento rýchly rast reklamy spôsobil viac zla viac ako čokoľvek, čo si naši otcovia dokázali predstaviť. Nepochybne je to najväčšia sila, ktorá tak degradovala našu tlač. Tlač nemôže tlačiť, aj keby to bolo žiadané (a byť sám v rukách monopolu už netúži publikovať) hocijakú pravdu, ktorú veľkí inzerenti chcú potlačiť. A to je dôvod, prečo naše zorné pole, aj pri najnaliehavejších verejných záležitostiach, sa stále viac zužuje.

3. Čo sa týka možnosti získať úver (najmä, samozrejme, bankových úverov) znamená dnes že by sme mali diskutovať o preskúmaní úlohy financií v priemyselnom kapitalizme; ale tu poznamenáme výhodu väčšej jednotky v tejto oblasti je znovu, rovnako ako v ostatných uvedených prípadoch, neprimerane k veľkosti zapojených jednotiek. Malý remeselník si môže sotva požičať - možno pár kilogramov súkromne pri likvidačných úrokoch. Trochu väčší podnikateľ si môže úmerne požičať viac s ohľadom na bezpečnosť jeho podnikania, ale pre bankára nie je „zaujímavý“. Majiteľ – alebo správca - veľmi veľkého podniku si môže požičať v úplne inom rozsahu. Nevyžaduje, povedzme, desaťnásobok kreditu súpera ktorý je desaťkrát menší ako jeho podnikanie; vyžaduje dvadsať alebo tridsaťkrát a za jednoduchších podmienok.

Existujú tri hlavné spôsoby, ako tieto výhody fungujú:

a) veľká jednotka môže vyjednávať o zvláštnych úrokových mierach, nižšie, ako sa poskytuje menšej jednotke, pretože (1) náklady na „Zvládnutie“ úveru sú úmerne menšie, (2) transakcia

je jednostranný v prípade malého muža, ale vzájomná v prípade veľkého podnikateľa muž. Banke nezáleží, či Jones obchodník s potravinami je ich klientom za 1 000 GBP, zatiaľ čo Jonesovi ide život a smrť, aby získal peniaze. Platí povedzme 8 alebo 10% na úrokoch a poplatkoch; ale napriek tomu to pre banku nemá význam, zatiaľ čo on z toho krváca. Ale pre banku je veľmi dôležité mať Sira Hannibala Smitha ako klienta so svojou pôžičkou vo výške jedného milióna, ktorý priniesol banke zisk 45 000 GBP ročne alebo dokonca iba 40 000 GBP. A Sir Hannibal si túto skutočnosť plne uvedomuje.

b) V prípade veľkého podnikateľa sa môže banke často „vyplatiť“, „hodiť veľké peniaze po zlom“. Nikdy sa to nevyplatí banke v prípade malého. Okamžite je obetovaný a jeho rozsiahle zabezpečenie prepadá veriteľovi. Banka nie je neochotná vidieť ho ako poškodeného. Stával sa nepríjemným. Ale s veľkým podnikateľom je to inak. Ak bankári predajú toho veľkého muža, stratia potenciálny zdroj neskorších príjmov; takže sa ho snažia „prehodiť na breh“. Vidíme tieto účinky v mlynoch, ktoré banky podporovali počas Krízy, až kým dlhovali oveľa viac, ako mali cenu majetku; a veľké komerčné spoločnosti, ktorých súkromné domácnosti sú z týždňa na týždeň platené zo zdrojov banky, pretože banky zistili, alebo si myslia, že zistili, že ich výhodou je udržať ich na v prevádzke.

c) Jemný, ale veľmi reálny bod: veľký klient žije v rovnakej „atmosfére“ ako banka. Obaja sú „veľké firmy“. Psychológia úveru tu funguje najmocnejšie v službách veľkých osôb a dôkaz tejto pravdy je viditeľný v mnohých prípadoch, keď po veľkom zlyhaní človeka, došlo k objaveniu sa bankovému úveru v jeho prospech v službe na jeho meno alebo s nedostatočnou bezpečnosťou.

4. Veľká jednotka si môže podmaniť menšiu jednotku podvodom ale aj lacnejšími režijnými poplatkami. Toto je jedna z najstarších sťažností proti centralizovanému kapitálu a najhoršou metódou veľkých ľudí (podnikateľov) v ich metódach pohlcovania menších jednotiek. Bolo to jedno prvé zlo ktoré je potrebné poznamenať v rastúcom kapitalistickom systéme. Bolo v plnom prúde krátko po polovici 19. storočia. Je to, samozrejme, pre všetkých tých, ktorí pripúšťajú doktrínu spravodlivej ceny, zjavnú formu krádeže

Funguje to takto: - Väčšia jednotka kapitálu si môže dovoliť stratu na jej výrobkoch dlhšie ako menšia jednotka. Ak väčšia aj menšia jednotka vyrába konkrétny výrobok za libru, v súťaži ho predajú za pätnásť šilingov, každý stratí päť šilingov pri každom predaji. Tento proces by nemohol pokračovať donekonečna, ale väčšia jednotka kapitálu môže znášať stratu dlhšie ako tá menšia. Malý podnikateľ sa zlomí, zatiaľ čo ten veľký je stále schopný platiť. A táto nespravodlivá metóda, ktorou veľký ničí malého, vo všetkých svojich modifikáciách a rôznych formách, je nielen tou najviac zrejmovou, ale je jednou z najškodlivejších aktivít kapitalizmu. To je tiež, ako uvidíme neskôr, keď sa dostaneme k otázke zakazujúcich obmedzení, jedna z najťažšie riešiteľných. Pretože tu je veľa podmienok, za ktorých môže človek čestne a v dobrej viere predávať so stratou a rozlišovať medzi nimi a podmienkami za ktorých sa predáva za účelom zničenia konkurenta, je ťažké.

5. Väčšia jednotka kapitálu sa automaticky akumuluje za menšiu úmernú odplatu ako menšia. Toto je mimoriadne dôležitý bod, ktorý predchádzajúci kritici kapitalizmu prehliadli. Je to hlavná príčina katastrofického nafúknutia veľkých úspor a zodpovedajúca zmiznutiu malého majetku a hospodárskej slobody. Kapitál sa hromadí za určitú odmenu. Kapitál sa vytvára

úsporami z výroby na účely budúcej výroby a nebude akumulovaný nikým, individuálnym vlastníkom ani Komunistickým štátom, s výnimkou určitej úrovne odmeňovania. Určitá miera tejto odmeny postačuje na vyvolanie akumulácie kapitálu, produkovať to, čo John Stuart Mill⁵ nazval „skutočnou túžbou akumulácie, “a nemôžeme robiť lepšie, ako prijať tento konvenčný termín. Bez „účinnnej túžby po akumulácii kapitálu“ u súkromného občana alebo v podmienkach komunistického štátu, prostriedky na živobytie, údržba nástrojov a (samozrejme) doplnok k tomu sa bude znižovať a zlyhá a bohatstvo klesne. Ľudia nebudú uprednostňovať budúce dobro pred terajším okrem podmienky rastu. Či už ako jednotlivci, rodiny alebo vlády sa nezbavia okamžitého užívania určitej sumy bohatstva kvôli budúcej sume bohatstva, pokiaľ to druhé nebude väčšie ako prvé. Človek sa určite vedome nevzdá hodnoty desať libier okamžitého potešenia, ak vie že na konci roka bude mať na svoje výdavky tých istých desať libier. Možno neodloží tých desať libier, ak vie že na konci roka bude mať iba desať guineí (korún). Pravdepodobne tak urobí, ak na konci roka uvidí jedenásť libier. Ale v každom prípade musí mať nejaký prírastok ako stimul a výška prírastku ho prinúti pracovať, aby odkladal, kde dostatočná odmena, ktorá ho prinúti vzdať sa okamžitého pôžitku, je mierou jeho „skutočnej túžby akumulácie. “

Ako som práve povedal, je chybou predstaviť prítomnosť tohto faktoru iba za kapitalizmu. Je nevyhnutne prítomný v komunizme alebo pri dobre rozdelenom majetku, vlastne akomkoľvek ekonomickom systéme. Napríklad v rámci komunizmu vládni úradníci nebudú riskovať ďalšie napätie medzi ich podriadenými, pokiaľ neexistujú vyhliadky na neskoršiu výhodu. S dobre rozdeleným majetkom je táto vlastnosť zrejmalá. Všeobecne sa teda kapitál akumuluje na účel budúcej výroby presahujúcej jej súčasné množstvo, a ak toto rozšírenie nie je očakávané, kapitál by sa vôbec nenakumuloval. †

† Výmena kapitálu pri jeho spotrebe nie je to isté ako akumulácia. Ale riadi sa rovnakými pravidlami. Železničná spoločnosť opravuje a obnovuje svoj závod, nie za účelom zvýšenia zisku, ale na zachovanie existujúceho profitu. Rovnako aj dedinský dopravca. Ale aj údržba zahŕňa predchádzajúce okamžité použitie, a takáto obeta je pre spoločnosť jednoduchšia ako pre malého dopravcu.

Teraz, keďže je to tak, okamžite si všimneme, že bohatý muž (alebo regulátor väčšej jednotky) bude pociťovať efektívnu túžbu po akumulácii za menší úmerný prírastok ako chudobnejší. Uvažujme teoreticky, keď hovoríme, že to stojí človeku za to získať 2 500 GBP ročne z kapitálu 50 000 GBP, ale sotva to stojí za to vzdať sa zábavy v hodnote 1 GBP v januári, aby ste mohli získať ďalší šiling na konci roka. Ďalším spôsobom, ako to uviesť, je zopakovať očividnú pravdu, že rezerva na úsporu v prípade chudobných je malá, zatiaľ čo u bohatých je široká. Ľahšie sa uloží 5 000 GBP ročne z 10 000 GBP ročne, ako ušetriť 500 GBP ročne z 1 000 GBP ročne. A z 50 GBP ročne by žiadny človek nemohol ušetriť 25 GBP (v Anglicku dnes) a zostať nažive. Chudák, ktorý šetrí „na horšie časy“ ktorý na svoje úspory pozerá ako na sumu, ktorá bude neskôr požadovaná na jeho údržbu, bude mať často veľmi nízky záujem (o odkladanie), ak nie žiadny. Často nebude hľadať nikoho a svoje peniaze jednoducho ponechá na aktuálnom účte, ak má účet v banke, alebo akceptuje úrok, ktorý kapitalistická vláda udržiava na smiešne nízkej úrovni sporiteľní a certifikátov (aby nekonkurovali svojim bohatým podporovateľom) alebo si ich nechá v krabici. Ale keď príde na vážne množstvo financií

dostatočné na založenie nezávislého podnikania, je to iná záležitosť. Nebude riskovať svoje živobytie ako farmár alebo obchodník pre nepatrný percentuálny podiel jeho úspor.

Inými slovami, nemôžete zvädzať malý kapitál na začatie vážnej akumulácie pri úrokoch, ktoré sú v dostatočnej miere pre veľký kapitál. S cieľom prinútiť malého muža, aby odkladal - aby vytvoril dobre rozdelený malý kapitál prostredníctvom vážnejšieho hromadenia malých úspor - musíte čoskoro začať ponúkať úmerne vyššiu odmenu ako ponúkate pre väčšie úspory.

Neobmedzené hospodárske tendencie teda podporujú v tomto prípade znova veľké jednotky. Náklady na správu množstva malých sporiacich bankových účtov sú vôbec úmerne vyššie ako náklady na spracovanie veľkých zostatkov a fakticky v modernom kapitalistickom systéme vždy zistíme, že pri prvých malých začiatkoch sporenia sa ponúkajú nižšie odmeny ako tie väčšie. Pošta neposkytla viac ako polovicu sadzby štátu po vojne a sporiace certifikáty boli vypočítané mierou nižšou ako z hlavných národných pôžičiek.

6. Účinok plutokracie na korupciu legislatívneho aparátu teoreticky nepotrebuje demonštráciu, pretože všetci to dnes vieme že takáto korupcia je všadeprítomná a nikde to nefunguje s väčšou silou ako v parlamentnom systéme. Na to, aby to nadobudlo účinnosť, neexistuje potreba skutočne odovzdať akcie alebo peniaze politikom (hoci veľká časť tejto jednoduchšej formy korupcie sa takto koná), aj keď takéto priame vplyvy plutokracie na legislatívny zbor sa nevykonáva, existuje nepriamy „tlak“ zo všetkých smerov. Zlo je za aktívnej monarchie menej hrozné ako pod akoukoľvek inou formou vlády, pretože zmyslom absolútnej monarchie je to, že panovník je príliš bohatý na to, aby bol donútený. Ale vo všetkých ostatných formách vlády je cítiť tlak celej bohatej triedy na zákonodarný zbor a keď je táto bohatá trieda najvyššia a má úplnú ekonomickú moc nad množstvom občanov, zákony budú nevyhnutne prijaté v prospech pokračovania systému a znevýhodnenie lepšej distribúcie majetku. Nielen stanovy, ale aj všetky druhy nariadení a zvyklostí sa budú riadiť týmto pravidlom.

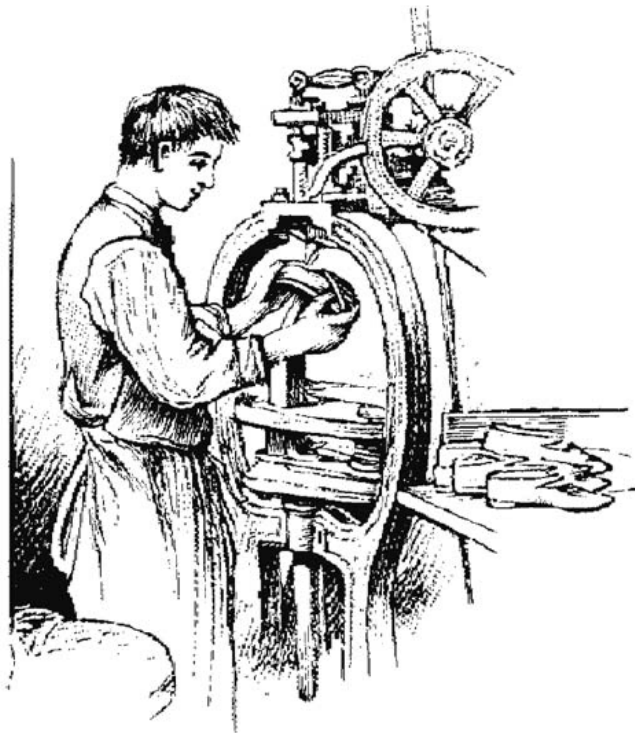
V poslednej dobe tiež vznikla nová forma „tlaku“. Veľký výrobca - povedzme, elektriny - tlačí cez parlament nejaký veľký verejný systém, často k materiálnemu prospechu národa, ale tak, aby bohatí ľudia, ktorí jednotku ovládajú, nevyhnutne dostávali zisky z veľkých súm vynaložených verejných peňazí, alebo čo je to isté, obrovské platy vyplácané z daní.

7. Posledným viditeľným účinkom plutokratického tlaku je vplyv pri výkone spravodlivosti. Toto opäť vo svojej drsnejšej a jednoduchšej forme je menej nebezpečné ako v jej nepriamej forme. Tam, kde je vylúčené priame podplácanie právnikov, zostávajú dva silné príklady plutokratických účinkov. Prvý z nich sú náklady na získanie spravodlivosti; druhým je, legislatívny účinok súdnych rozhodnutí.

Pokiaľ ide o prvé z nich, dnes sme tým obklopení z každej strany. Náklady na vymáhanie najmenších dlhov sú mimo pomer k nákladom na vymáhanie veľkých. Rozsah platieb, ktoré musia byť splnené skôr, ako sa bude občan vôbec schopný domáhať spravodlivosti je vyšší v plutokracii, ako je tá naša, ako v akejkoľvek inej forme vlády. Spravodlivosť v oblasti malých súm predávajú právnici za neprimerané náklady a pri väčších sumách je stále veľmi vysoká pre náklady na odvolania. Bohatšia jednotka je obyčajne tá, ktorá môže v tejto krajine vziať vec ku konečnému odvolaciemu súdu, Snemovni lordov, kde chudobnejší súper nemôže.

Účinok toho istého ducha na súdne rozhodnutia bol zrejмый z histórie za posledných 350 rokov, a bol silný najmä počas veľkých konfiškácií pôdy. Z veľkej časti to boli súdne rozhodnutia, a nie priame právne predpisy, že veľké územia pôdy, nerasty, lesy, bežné veci a ostatné, boli kradnuté monarchii v minulosti a odovzdané bohatším subjektom. Toto dianie sa začala aktívnym úpadkom kráľovskej moci za Alžbety⁶ a pokračovalo počas sedemnásteho storočia.

Naším prvým prístupom k problému teda musí byť zváženie aké prostriedky nápravy sú dostupné prostredníctvom kontroly, úpravy alebo zákazu, na dodržanie týchto siedmych smerov útoku, z ktorých veľký majetok pokračuje vo svojej nepretržitej kampani za pohltenie alebo pokus o absorbovanie malého majetku a zmeniť malého vlastníka na proletára. K zváženiu týchto prostriedkov sa teraz obrátim.

III.

Praktický problém, ktorý máme pred sebou, je to, ako ovplyvniť prinajmenšom začiatky obnovy majetku v tejto spoločnosti, kde je majetok takmer zničený, jeho princípy zabudnuté a skúsenosti s ním stratené u väčšiny našich spoluobčanov. Problém je ten, ktorý sa týka tejto konkrétnej krajiny – Anglicka - v tomto konkrétnom okamihu. Musíme sa s tým vysporiadať iným spôsobom, ako by sme mohli prijať v krajine, kde je majetok pre väčšinu ľudí stále túžbou a pre ďalší dostatočný počet ľudí známa skúsenosť.

Môžeme ho skúsiť len obnoviť ako experiment: iba sa o to pokúsiť do určitej miery ho ustanoviť. Môžeme iba zasadiť myšlienky obnovy v krajine, ktorá sa stala obeťou industrializovaného kapitalizmu s rozhodujúcim počtom svojich proletárov - to znamená otrokov mzdy. Zjavná intelektuálna odpoveď na hlavnú otázku: "Ako budeme postupovať?" je objaviť koreň zla a zaútočiť na ten koreň.

Na povrchu sa zdá byť príčinou tohto zla nekontrolovaná hospodárska súťaž so zničením všetkých týchto záruk, čím sa majetok udržiaval stáročia pred rozpadom, ktorý začal Reformáciou. Ale môžeme ísť hlbšie ako toto. Hlboký, primárny koreň celej záležitosti je istá nálada - postoj mysle. Ak máte podporu verejnej mienky pre dobre rozdelený majetok, stav spoločnosti, kde sa rozdelený majetok berie ako samozrejmý, a tým aj spoluvlastnícka filozofia s dobre rozdeleným majetkom, inštitúciami alebo úradnými opatreniami, majetok vznikne (akoby) z vlastnej vôle. Naopak, útoky na malého majiteľa, jeho pokus o zničenie veľkým človekom, bude porazený.

„Preto“ (hovorí intelektuálny pozorovateľ problému), „my môžeme ovplyvniť iba začiatky mohutnej zmeny, ktorú chceme dosiahnuť, upriamením sa na hlavné príčiny, ako tam uplatniť naše riešenia. Musíme zmeniť filozofiu, to znamená náboženstvo spoločnosti, v ktorej žijeme. Vznikla falošná a jedovatá filozofia priemyselného kapitalizmu so stádom otrokov mzdy, ktorá zničila normálnu ľudskú ekonomickú slobodu, musíme teda znovu ustanoviť rozumnú filozofiu - alebo skôr náboženstvo - odkiaľ budú oprávnené inštitúcie nevyhnutne pokračovať. Musíme priviesť Anglicko k správne náboženstvu pred tým, ako môžeme oslobodiť Angličanov.“ Tento zrejmy a radikálny prístup, ohrozený paradoxom, nechávam k diskusii.

Nemyslím si, že v Anglicku, ako je teraz ustanovené, existuje šanca na zmenu mysle ľudí z tejto filozofie odkiaľ všetky tieto zlá pokračovali. Ani si nemyslím, že tie obrovské štruktúry priemyselného kapitalizmu, s jeho zriadením, miliónovou masou proletariátu namiesto slobodných občanov, môžu byť rýchlo prekonané šírením ideálov. Tento pokus o všeobecnú konverziu musí prebiehať celý čas, po boku s praktickým riešením problému a takéto úsilie o konverziu je samo o sebe praktické; ale momentálne to od toho nemôžeme očakávať pozorovateľné účinky, ak medzitým spoločnosť prudko smeruje k servilnému štátu.

Je to to presvedčenie, že zmena filozofie nie je možná v čase služby (štátu ľuďom), ktorá presvedčila väčšinu tých, ktorí majú dostatok historických vedomostí a dostatočný morálny zmysel pre nenávisť ku kapitalizmu, a zároveň dostatok inteligencie na pohrdanie socializmom, aby zostali stáť bokom alebo (alebo čo príde na to isté ako stáť stranou) iba diskutovali o abstraktnej doktríne hospodárskej slobody bez pokusu vydať konkrétny program na jej opätovné vytvorenie. Všetko okolo nás tak pracuje na ničení malého podielu zvyškov dobre rozdeleného majetku. Každá jednotka v našej spoločnosti, každý zaužívaný spôsob zmýšľania

berie súčasnú zvrátenosť civilizácie ako samozrejmu. Za samozrejmé sa považuje jediné riešenie našich zlých vlastností riešeniami rovnakej povahy ako tie zlé, aby sme pochopili, socialistické riešenie. „Stratili sme,“ ako hovoria, „našu ekonomickú slobodu, a nie je možné ju získať naspäť.“ Alebo znova, „pretože tam musí byť monopol a keďže množstvo ľudí musí byť otrokmi monopolu, dajme prinajmenšom monopol do rúk štátu a nenecháme ho pre niekoľko miliónárov.“

Na túto námietku odpovedám, že hoci určite to nie je možné včas zmeniť falošnú filozofiu, aby sa situácia zachránila, predsa môže stačiť normálna láska k zostávajúcej slobode, akokoľvek slabá, použitá ako východiskový bod. Môžu to byť žeravé uhličky tu a tam dostatočné na začatie malých začiatkov plameňa. Je pravda, že postavenie, ktoré sa má napadnúť, je impozantné. Je také impozantné, že každému môže byť odpustené, ak ho bude považovať nielen za nedobytné, ale za nezraniteľné. Anglický priemyselný kapitalizmus so svojimi skupinami pánov a mnohými závislými je pevnosťou proti ktorej by sme mohli vynaložiť akékoľvek úsilie prostredníctvom pokusov o reformy zákonov tu a tam, prostredníctvom pokusov o založenie nových inštitúcií tu a tam, čo by sa dalo prirovnať k útoku neozbrojených mužov na staromódnu kamennú pevnosť. Sotva by dokázali uvoľniť kameň. Určite však nie sú schopní vykonať akékoľvek porušenie, ani malé, v neprekonateľnej obrane.

Ale keď uvažujete o tom, ako môže byť pevnosť napadnutá s prostriedkami, ktoré máte k dispozícii, pýtate sa sami seba ako prvé, kde sú jej slabé stránky. Môže sa zdať slabosť nepatrná, možnosť konať proti takýmto veľkým a vysoko organizovaným sila sa môže zdať zanedbateľná, ale úplne prvým krokom je zistiť aspoň to, kde je príležitosť, dokonca aj v malom rozsahu, na začiatok. Inými slovami, praktickou vecou nie je pokus podkopať priemyselný kapitalizmus naraz a ako celok - to sa môže vykonať iba zmenou náboženstva alebo filozofie občanov; ani sa nepokúšať urobiť náhle veľké porušenie obrany (pretože to bolo možné urobiť iba so zbraňami, ktoré nevlastníme), ale hľadať tie body, hoci sa javia ako bezvýznamné, v ktorých zvrátenie tohto veľkého procesu môže začať sporadicky.

Preto by som pri zvažovaní praktického programu stanovil jednotlivé body tohto programu v poradí takmer presný opačnom ako je intelektuálny poriadok a začal by s vecami, ktoré je možné urobiť aj teraz, naraz, s určitou šancou čiastočného a obmedzeného úspechu. Tento proces sa môže porovnávať so zničením stromu človekom, ktorý musí zaútočiť nejakým nástrojom – povedzme nožnicami - príliš slabým na to, aby strom vyťal, nieto ešte aj vykorenil; príliš slabým na to, aby spôsobil vážnu ranu jeho kmeňu; tiež slabým na odrezanie hlavných vetiev alebo možno vedľajších vetiev, ale nie príliš slabým na orezávanie listov.

Ak teraz odrežete dostatok listov zo stromu, strom zomrie; a muž ktorý nemá sekeru alebo pílu ani rýľ, môže aj tak s malými nožnicami a čiastočne agresívnou silou jeho obidvoch rúk začať ničiť listy jeden za druhým. S ohľadom na túto zásadu a pre tento cieľ, aké konkrétne návrhy sú na oslabenie priemyselného kapitalizmu a jeho socialistického ovocie. Ako môžeme medzitým, rozosievať čerstvé osivo, z ktorého sa začne inštitúcia majetku znovu objavovať?

V tomto probléme sú tri hlavné časti tohto problému: a) obnova malého pestovateľa, distribútora a remeselníka či už ako jednotlivé rodiny alebo ako zamestnávateľia v ľudskom domácom slove „zamestnávateľ“, s malou a známou skupinou podriadených; b) nevyhnutné rozdelenie majetku vo veľkých podnikoch, medzi mnohých držiteľov v dostatočnom množstve; c) potvrdenie takéhoto zdravého rozdelenia inštitúciami, ktoré ho majú udržiavať a zabrániť opakovanej degradácii majetku na kapitalizmus.

Predtým, ako zväžíme tieto tri časti nášho úsilia, musíme odbočiť k popisu funkcií toho, čo je dnes s názvom „štát“; k tomu čo sa volalo (v dňoch, keď ľudia preferovali realitu) „Kráľ“.

Už sme povedali, že žiadna takáto reformácia, ako uvažujeme, nemôže byť podniknutá alebo pokračovať bez prispenia štátnej moci. A aby sme pochopili nevyhnutnosť tohoto, musíme sa zbaviť falošných kategórií, kde ľudia uvažujú z hľadiska dvoch protikladných metód, ktoré nazývajú socializmus a individualizmus.

Tieto výrazy nenaznačujú skutočný protiklad. Neexistuje nič ako individualizmus. Činnosť štátu je jedna vec keď sa používa na oslobodenie ľudstva a na to, aby občania dostali ekonomickú nezávislosť a úplne opačná vec je, keď štát berie túto nezávislosť preč. Ako by to uviedli ľudia, keď majetok bol skutočne dobre distribuovaný a keď situácia zodpovedala silnej národnej monarchii, „kráľ“ je tu, aby chránil slobodu malých proti tyranii veľkých. “ To je kráľovou hlavnou funkciou a medzi vykonávaním tejto funkcie a orientálnou predstavou kráľa ako univerzálneho majiteľa so všetkými ako jeho otrokmi, nie je nič spoločné. Naopak, správna koncepcia kráľovstva ako moderátora a ochrancu slobody je v priamom rozpore s nesprávnym poňatím kráľovstva a jeho zničením nesprávnou koncepciou kráľovstva ako univerzálneho despotizmu. Nájdeme, ako budeme pokračovať v našom hľadaní ekonomickej slobody, že ju nemôžeme sledovať bez

prizvania právomocí štátu, aby boli v kontraste a pokiaľ je to možné zničiť uzurpované právomoci silami veľkých spoločností. Vráťte sa teda ku konkrétnym návrhom na nápravu. Navrhujeme obnoviť postavenie roľníka, remeselníka a malého (a zabezpečeného) predajcu. Roľníkovi, pretože je zďaleka najdôležitejším z týchto a základom všetkých, vyhradzujem samostatnú kapitolu. Ak sa pozrieme na našu súčasnú industrializovanú spoločnosť, vnímame z ďalších dvoch príležitostí na konkrétnu akciu, príležitosť na obnovenie malého distribútora (to je malého obchodníka) a príležitosť na obnovenie malej dielne (to jest remeselníka). Prvá je za súčasných anglických podmienok omnoho sľubnejšia príležitosť ako druhá.

Pokiaľ ide o obnovenie malého distribútora (alebo možno to aj nazvať „jeho záchranou“, pretože stále prežíva vo veľmi početných prípadoch), zdá sa, že existujú dva opačné

ekonomické aspekty dostupné spolu. Prvým z nich je znevýhodnenie veľkých distribútorov prostredníctvom diferenciálneho zdanenia; druhým je použitie takéhoto systému umelej hospodárskej na ochranu malého distribútora - v oboch stratégiách sa musí, samozrejme, postupovať priamo v rozpore s akceptovanými doktrínami z minulosti, ktoré nás priviedli do neporiadku, kde sa teraz boríme.

U veľkých distribútorov existujú tri formy diferenciálneho zdanenia (Mám na mysli, samozrejme, veľkú maloobchodnú distribučnú sieť, ako existuje dnes v Anglicku), z ktorých všetky tri sa musia uplatňovať súčasne. Tieto tri sú rozdielne dane (1) oproti obchodným s reťazcom; (2) oproti viacdruhovým obchodom; (3) oproti vysokému maloobchodnému obratu.

(1) Na obchodné reťazce musí existovať rozdielna daň, teda na systém, ktorým jeden človek alebo spoločnosť ovláda veľké množstvo rôznych obchodov toho istého druhu. Na kontrolu dvoch takých môže byť uplatnená malá daň, na kontrolu troch väčšia daň v pomere; a tak s krivkou prudko stúpajúcou až do vlastníctva, povedzme, tuctu na území, nad ktorým má vláda moc, kde sa to stáva ekonomicky nemožné. Sieť obchodov, ako to teraz vieme, prináša, mimochodom, nielen zlo zničenia malého distribútora, ale ďalším zlom je kontrola veľkoobchodnej distribúcie a dokonca výroby. Predpokladajme napríklad systém obchodných reťazcov, ktoré pôsobia ako obchodníci s rybami; konkrétna skupina sa rozširuje, až kým nekontroluje obchod s rybami, povedzme, polovicu obchodu - povedzme kvôli presnosti, 10 000 obchodov. Zničilo to nielen hospodársku nezávislosť 10 000 mužov, ktorí by boli každý slobodným vlastníkom; nenahradilo ich len 10 000 otrokov mzdy, ktorí môžu byť kedykoľvek zničení svojvoľným rozhodnutím neosobného pána, ktorý s nimi nemá žiadne ľudské vzťahy, ale je tiež schopný diktovať ceny ľuďom, ktorí ryby posielajú do vnútrozemia z prístavov a do veľkej miery kontrolovať povahu a zameranie rybolovu. Je to očividná uzurpácia spoločenskej sily a mala by byť zničená.

(2) Obchod s rozličným tovarom (supermarket) musí byť tiež postihnutý rozdielnym zdanením na základe počtu kategórií, s ktorými sa zaoberá. Jeden obchod (alebo obchodný dom) kombinuje, povedzme, v konkrétnom prípade, päťdesiat kategórií; Pôsobí nielen ako lekárňu a predajcu topánok, obchodník s vínom a tabakom, ale aj ako papiernictvo atď. Ďalší sa zaoberá sedemdesiatimi kategóriami, ďalší iba dvadsiatimi piatimi. Potrebujeme daň rozdelenú podľa počtu kategórií. Bude to ľahké pre malého obchodníka pridať nejaké malé ďalšie činnosti k jeho hlavnej - môže predávať napríklad noviny, ako aj tabak - ale keď pôjde o viac než iba niekoľko kategórií, rozdielne zdaňovanie by sa malo začať a predtým, ako sa bude zaoberať veľkou skupinou, ktorá teraz zaberá hlavné obchodné domy, malo by sa stať prohibítnym. Bude, samozrejme, namietané, že pre takýto systém bude potrebné rozšírenie byrokracie, pretože definícia rôznych kategórií bude ťažké atď. Je pravda, že vo všetkých týchto reformách v súčasnosti musí sa rozšíriť byrokratické konanie. Prirodzenosť moderného sveta je taká, že nemôžeme uniknúť bez minimálnej pomoci štátu pri našich reformách.

V praxi však toto nebezpečenstvo nie je také veľké, ako sa zdá, pretože rôzne formy maloobchodnej distribúcie sú pomerne dobre zavedené; tam sú rozdiely zrejmé zdravým rozumom, a to je pravda že mnoho z nich, ako to je, môže vzniknúť iba prostredníctvom licencie udelennej alebo zakúpenej od štátu - tabakové výrobky napríklad. Nech sa tento systém rozšíri na množstvo obchodov, a vec je hotová.

Existujú licencie na prevádzkovanie predajne tabaku a na prevádzkovanie vinárne - nech je k dispozícii aj licencia na vykonávanie obchodu s potravinami a rybárstvom alebo ak nie; nechaj licenciu udelenú ako právo každému žiadateľovi; nech je jej cena zanedbateľná pre obchodníka, ktorý žiada iba o jednu alebo dve licencie, ale potom nech sa to čoraz viac zvyšuje ako by sa zvyšoval počet žiadaných licencií.

(3) Tretia forma dane je daň z obratu. Váš veľký maloobchodný distribútor, ktorý má iba jedno obchodné miesto a ktorý prevádzkuje iba jeden druh podnikania môže byť a je deštruktívny voči malému obchodníkovi rovnako ako voči veľkému distribútorovi, ktorý vlastní obchodné reťazce alebo viacdruhové obchodné domy. Daň sa nesmie platiť z obratu do určitej dostatočne vysokej úrovne, potom bude prudko rásť, až kým sa nestane zakazujúcou.

Pokiaľ ide o druhú, opačnú polovicu tejto politiky. Získané peniaze rozdielnou daňou veľkých distribútorov, poskytnuté peniaze touto strednou zónou medzi začiatkom veľkých distribútorov a bodom, v ktorom rozdielna daň zakáže činnosť, by mali slúžiť na umelú ochranu malého podnikateľa pred veľkými. Malo by to byť použité na založenie a zachovanie podnikového úveru s Cechom do ktorého - ako opíšeme v ďalšom článku - by malý distribútor mal patriť; mal by sa dokonca použiť, možno výnimočne, na dotovanie začatia činnosti malého podnikateľa.

Tu je možné namietat', že v mnohých prípadoch v súčasnosti by tieto reformy nemali žiadny produktívny účinok, pretože malý distribútor, ktorého sa snažíme zachrániť a zvýšiť ich počet, už existuje ako distribútor iba podľa mena a už sa stal v praxi služobníkom. Toto je najmä prípad tabakových výrobkov. Veľkoobchod, výrobca a distribútor z maloobchodného predajcu tabaku neurobil nič iné ako svojho agenta; môže ohrozovať malého maloobchodníka zatvorením (prevádzky) pokiaľ nekupuje za diktovanú cenu a nepredáva za diktovanú cenu. Kapitalistická tyrania tu pôsobí rovnako ako v obchode s občerstvením týmto „viazaným domom“. Nápravou je samostatná záležitosť, ktorou sa budeme zaoberať neskôr, keď budeme zvažovať reformy potrebné v kontrole výroby a veľkoobchodnej distribúcie, ale momentálne nechajme navrhované reformy v oblasti maloobchodnej distribúcie tak.

Príležitostí na obnovenie jednotlivých remeselníkov a malých ľudských zamestnávateľov remeselníkov je, ako už bolo povedané, omnoho menej ako na obnovenie malého distribútora. Pre toto existujú dva dôvody. Po prvé, koncentrovaná výroba pod veľkými skupinami kapitálu môže produkovať v mnohých kategóriách nie o niečo lacnejšie ako jednotliviec, alebo malá skupina, ale enormne lacnejšie - napriek tomu si uvedomte, že to nie je všeobecne pravda. Ďalej (a to je skutočne dôležitejšie) móda a zvyk prišli pomôcť zlu. Kupujúci stratil zvyk a túžbu po výbere.

Hovorím, že táto duchovná choroba je závažnejšia ako fakt bezmyšlienkovitej lacnej výroby. Takéto vyhlásenie bude znieť fantasticky v ušiach tých, ktorí sú zvyknutí, ako všetci moderní ľudia sú, na skrytý materializmus. Napriek tomu tu, rovnako ako vo všetkých ostatných oddeleniach, to je myseľ, ktorá vládne, a nie materiálne podmienky. Ak chcete vidieť rozsah tohto tvrdenia, zvážte, aký je skutočne efekt voľby vykonávanej pred našimi očami v modernom svete a aký efekt by to bol, keby sa použitie výberu rozšírilo.

Je známe, že v určitých okresoch, v určitých odvetviach zásobujúcich veľký počet ľudí, výber sa stále uplatňuje a má veľký účinok. Napríklad by som citoval dopyt po cheshirskom syre medzi Lancshireskými robotníkmi. Vedia, čo chcú a trvajú na tom; neakceptujú náhradu alebo druhoradý výrobok. Pozri tiež účinok výberu, ako sa uplatňuje (aj keď v obmedzenej miere, to

je pravda), strednou a vyššou strednou triedou v určitých kategóriách nábytku a dizajnu. Tu, rovnako ako takmer vo všetkom inom, sa správny proces do značnej miery zmenil; ľudia berú čo im je uložené a nie to, čo si sami vyberú. Ponuka riadi dopyt a nie dopyt ponuku. Stále je však možná zostávajúca voľba, tak ako ktokoľvek v obchode s nábytkom vám povie, vytvoriť žiadaný efekt v drahších výrobkoch. Či je možné uskutočniť takú morálnu revolúciu na oživenie všeobecného zvyku voľby môže ukázať iba experiment. Bolo to urobené v niektorých kategóriách; v iných experiment celkom zlyhal. Ale vo väčšine nebol ani vyskúšaný. S vykonávaním výberu jednotlivcom uprednostňovaním jedného pred druhým a zistením, že to získa, rozširujú sa príležitosti pre remeselníka, individuálneho majstra, muža ktorý robí vec na objednávku, ako aj malému majstrovi, človeku, ktorý zamestnáva niekoľkých a osobne dohliada.

Je potrebné pripustiť, že je k dispozícii iba obmedzené pole na obnovenie hospodárskej nezávislosti. Koncentrovaná mechanizovaná výroba bude dlho nevyhnutne obsadzovať väčšiu časť hospodárskej oblasti zapojenej do akejkoľvek konkrétnej formy výroby. Napriek tomu za účelom šírenia morálneho účinku ekonomickej nezávislosti a oboznámenia moderných ľudí s touto myšlienkou, znovu obnovenie malého počtu remeselníkov, prostredníctvom charty a cechu v niektorých našich výrobných oddeleniach, má najvyššiu hodnotu.

Zoberme si napríklad muža, ktorý robí jednoduchý alebo viac zdobený drevený nábytok v malom rozsahu s osobnými znalosťami a bez použitia sústredených mechanizačných prostriedkov. Nemôžeme ho nahradiť v jeho pôvodnej pozícii vyrábania všetkého nábytku potrebného v komunite; on bude, počas dlhej doby príde, zodpovedať za malý zlomok (celkovej produkcie); ale môžeme ľahko zvýšiť súčasný počet (remeselníkov) päť, dokonca desať, možno viac ako desať krát, a tak sú príkladom toho, čo je v spoločenstve žiaduce. A čo viac, mohli by sme predložiť ľuďom, ktorí už nie sú zvyknutí, objekty správneho tvaru, ktoré nemajú ohavné tvary, ktoré niektorá kapitalistická skupina považuje za najlacnejšie, ale ktoré vyhovujú vkusu výrobcu a kupujúceho.

Musíme samozrejme pripustiť, že na začiatku úsilia takého druhu by to bolo iba slabé okusovanie na okrajoch tohto rozsiahleho poľa. Pre našich socialistických oponentov bude úsilie spočiatku vyzeráť nielen zanedbateľné, ale smiešne. Pravdepodobne budeme mať oveľa menší účinok na začiatku ako mal William Morris⁷ a jeho škola – hoci mali na srdci podporu hospodárskej slobody, nazývali sa socialistami a preto ich ľudia s určitým rešpektom počúvali, ktorí však zabudli, čo vlastne majetok je. Ale ak by sme ale mohli pridať k morálnemu účinku určitú politickú zbraň - dotácie a ochranu malého remeselníka na úkor veľkých podnikov; potvrdenie postavenia malého remeselníka prostredníctvom legalizovaného cechového systému (ktorého sa dotknem v ďalšej časti tejto brožúry) - budeme schopní urobiť viac, ako diletanti devätnásteho storočia dokázali uskutočniť, hoci v ich čase existovalo oveľa väčšie percento nezávislých remeselníkov, ktorí mohli byť ešte zachránení.

Preto v prípade remeselníka, ako v paralelnom prípade obchodu, pre ktorý treba pracovať, je revolúcia v politickom princípe; nový súbor nápadov, a preto nový súbor predpisov, opak tých, ktoré vybudovali priemyselný kapitalizmus. Potrebujeme vymožiteľné zákony a skutočné inštitúcie, ktoré umelo zvýhodňujú malého distribútora oproti veľkým a malých remeselníkov alebo malých prevádzkovateľov strojového zariadenia oproti veľkému výrobcovi. To je, samozrejme, "Neekonomické." Inými slovami, bude to stáť úsilie. Rovnako ako luxus osobne využívaný veľkým kapitalistom dnes. Dobře vyrobený kus nábytku, ani odpudivý ani cielene

navrhovaný, bude stáť viac ako kus, ktorý vznikol hromadnou výrobou. Ale kupujete niečo pre spoločnosť za túto cenu a je to niečo, čo stojí za to spoločnosti - v našich očiach je to omnoho lepšie ako lacný nábytok. To „niečo“ je občianstvo a únik z otroctva.

Som tu v pokušení zopakovať námietku, ktorá sa musí vyskytnúť pre čitateľa v tejto eseji: „Všetko je to blúznenie, pretože neexistuje v modernom priemyselnom štáte na to stav mysle pripravený na túto politickú zmenu.“ Možno nie. V každom prípade sú to možnosti a jediné možnosti, vďaka ktorým je možné vykonať zmenu. Malý distribútor a malý remeselný výrobca by sa tak mohli znovu ustanoviť. Nebolo by to univerzálne; spočiatku by bol iba skôr rozsiahlejšia menšina ako súčasná malá menšina; ale by na rozdiel od prvého mal byť bezpečnejší ako v súčasnosti, hoci by sa spočiatku sa neobjavoval (malý podnikateľ) v komunite vo veľmi väčšom počte. Tiež by tieto čísla rástli.

Ale, okrem jeho počtu, samotná prítomnosť zabezpečeného malého majiteľa, potom, čo sme ho zabezpečili, by mala nápravný účinok. Jeho prítomnosť by bola objektom lekcie slobody a uznania, a dúfajme, náznak pre svojich susedov, aby zmenili svoj vlastný stav, pokiaľ to bolo možné, od mzdového otroctva k nezávislosti.

Dokonca ak by bola takáto politika úspešná aj za hranicami súčasného myslenia, musí zostať veľmi veľké pole pôsobnosti, kde sa individuálny remeselník alebo malý zamestnávateľ remeselníkov, individuálna malá rodina obchodov nemá miesto. Rozsiahle oblasti modernej výroby a výmeny sa nevyhnutne budú týkať veľkých jednotiek a iba samotných veľkých jednotiek. Ako sa s nimi bude zaobchádzať? Ako má dobre rozdelený majetok znovu vzniknúť v týchto oblastiach hospodárskeho úsilia, kde malá jednotka nemôže mať v povahe moderných vecí miesto? To je ďalšia otázka, na ktorú treba odpovedať, a teraz sa budem zaoberať práve týmto. Potom sa opýtam, ako možno uplatniť podobnú politiku na pôdu; v poslednej časti sa budem venovať politickej organizácii potrebnej na upevnenie postavenia malého majetku cechom a chartou a podnikovým úverom, keď sa má (dobro rozdelený majetok) obnoviť.

IV

Na konci poslednej kapitoly som povedal, že po značne priamej úlohe obnovy do určitej miery (ale najviac ako je možné) malého distribútora a v nevyhnutne menšej miere (ale pokiaľ je to možné) remeselníka, mali by sme sa zaoberať a vážnejšou úlohou, rozdelením vlastníctva v týchto veľkých jednotkách výroby, distribúcie, dopravy atď., ktoré nemôžu z princípu byť spracované „oddelené“, ako je kováčstvo, tesárska dielňa alebo potraviny. Tieto veľké jednotky pokrývajú takmer všetky oblasti vysoko industrializovanej krajiny ako Anglicko, ale pokrývajú veľkú časť takmer vo všetkých mocných moderných krajinách a vo významnej časti dokonca aj v tých, ktoré sa stále dajú nazývať poľnohospodárske. Toto pole pôsobnosti veľkej jednotky sa zväčšovalo za posledný čas a stále sa rozširuje. Ekonomická oblasť, v ktorej nemôžete dúfať, že znovu vytvoríte malého distribútora a malého remeselníka má tendenciu rásť na úkor oblasti, v ktorej môžete ho obnoviť.

Táto tendencia je spôsobená dvoma úplne odlišnými príčinami, ktoré je najdôležitejšie rozlíšiť, najmä ak väčšina z tých, ktorí sa týmito záležitosťami zaoberajú v našom modernom ekonomickom písaní, je výrazne zmätená. V prvom rade je to:

a) hospodárska jednotka, ktorá má z povahy používaného nástroja, pracovať vo veľkom meradle; klasickým príkladom je železničný systém.

Ďalej máme: -

b) hospodárska jednotka, ktorá sa stáva veľkou jednotkou, nie z povahy vecí, nie preto, že použité nástroje sa musia zhromažďovať spolu v jednom stredisku alebo pod jedným strediskom a kontrolou, ale pretože eliminácia konkurenčných nákladov, a ešte väčšia dokonalosť metód sprevádzajúcich zlúčenie má tendenciu produkovať takéto veľké jednotky. Tieto tendencie nie sú automatické. Je to charakterom človeka a nemá nič spoločné s povahou príslušných nástrojov - alebo s tým má málo spoločného - a omnoho viac má spoločného s účinkami neobmedzenej hospodárskej súťaže.

Videli sme, ako pravdivé je to v reťazcoch a veľkom obchode, a to isté platí, samozrejme, vo výrobe a doprave. Vidíte to pri pohltení malých autobusových služieb novými veľkými kombinátmi, ktoré by sa mali logicky rozvinúť do jedného veľkého „spolku“; vidíte to vo výrobe takých vecí, ako sú gramofónové platne vo veľkých centralizovaných továrňach a v mnohých takýchto továrňach pod jednou kontrolou - a samozrejme v mnohých iných prípadoch.

Hovorím, že je dôležité rozlišovať medzi týmito dvoma druhmi tendencie: je potrebné sa nimi zaoberať úplne odlišným spôsobom. Obhajcovia priemyselného kapitalizmu - tak málo z nich, ktorí zostali - a tí, ktorí majú rovnaký typ mysle a bránia socializmus, a jeho jediná logická forma, komunizmus, nám to znova a znova hovoria, že zlúčenie je nevyhnutné. Nazývajú to „hospodárska nevyhnutnosť“, pretože si myslia, že akýkoľvek nástroj alebo metóda sú lacnejšie alebo viac efektívne na osobitný účel výroby alebo prepravy musia nevyhnutne vylúčiť menej lacné alebo o niečo menej efektívne (výrobky z trhu). Naznačujú teda, že je tu nevyhnutnosť pre chamtivejšieho, mazanejšieho človeka, aby využil štedrejšieho a menej poučeného.

Tí, čo takto hovoria, si zamieňajú to, čomu hovoria „nevyhnutnosť“ so skutočnou nevyhnutnosťou uloženou univerzálnymi fyzikálnymi zákonmi nezávislými od ľudskej vôle. Nie je potrebné spájať sa do väčších a väčších jednotiek, ak použité nástroje samy o sebe

nevyžadujú ukladanie vo väčšie a väčších jednotkách. Jedinou „nevyhnutnosťou“ je tu logická nevyhnutnosť následkov po určitom dojednaní. Tam, kde ste usporiadali pravidlá hry v nejakom zmysle, budú nevyhnutne nasledovať určité následky, ale tieto následky už po zmene pravidiel nebudú kopírovať nové pravidlá.

Keby ste mali vyhlásiť imunitu pre tých, ktorí ukradli hodinky, ako nevyhnutnosť by nasledovalo zvýšenie krádeží hodínok v porovnaní s krádežou iných predmetov. Keby nebol trest za útok, našli by ste všade slabších mužov, fyzicky, šikanovaných silnejšími mužmi; a rovnakým spôsobom, ak neexistuje obmedzenie hospodárskej súťaže alebo rozsahu vlastníctva alebo rozsahu zlúčenia a kontroly nad nimi, potom skutočne existuje určitá potreba zväčšenia ekonomickej jednotky. Ale to je len „nevyhnutnosť“, pokiaľ tak platia pravidlá - zmeňte pravidlá a nevyhnutnosť zmizne.

Ak je však použitý nástroj takej povahy, že dá sa použiť iba vo veľkom rozsahu, potom je to skutočne nevyhnutnosť pre veľkú hospodársku jednotku. Železnice som citoval ako klasický príklad tohto. Vybudovať železnicu z Bilbaa do Leonu⁸ bude stáť skutočne veľmi veľkú sumu; budete musieť pripraviť prechody, stavať mosty, robiť zářezy, kopať tunely cez hory, a keď urobíte všetko, čo potrebujete, musíte mať svoje železničné koľajové vozidlá a zvyšok - vec môžete ovládať iba ako jednu veľmi veľkú jednotkou. Nie je však potrebné, aby všetky motorové autobusy, ktoré jazdia po už existujúcej ceste z Bilbaa do Leonu⁸, vlastnila jedna veľká spoločnosť alebo jeden bohatý človek, alebo dokonca aby všetko bolo ovládané z jedného centra. Majú iba tendenciu byť takto kontrolované, iba ak dovoľíte nekontrolovanú konkurenciu; to znamená, že ak je vaša spoločnosť a vaše zákony takto organizované, že majetok je chránený zákonmi zatiaľ čo jeho dobré rozloženie nie je zabezpečené.

Teraz naša politika pri riešení týchto dvoch celkom odlišných skupín veľkých jednotiek by mala byť, myslím, rozdelená na 4 časti: -

1. Vo veci jednotiek, ktoré sú nevyhnutne veľké, pretože samotný veľký nástroj je schopný robiť prácu, musíme pozeráť každú príležitosť na nahradenie väčšej menšou jednotkou, kedykoľvek to umožní nový objav; ale tam, kde nie je táto príležitosť, ak je veľká jednotka nevyhnutná, musíme mať kontrolu buď za účelom vytvorenia dobre distribuovaného majetku na ich akciách alebo na účely riadenia ich používania pre všeobecné dobro. Napríklad veľká časť centralizovanej mechanickej výroby nášho času vznikla, keď to bolo potrebné a nutne centralizovaná parná energia nahradila ľudskú silu. Teraz by to mohlo byť decentralizované prostredníctvom široko distribuovaného využívania elektrickej energie. To by ovplyvnila rozdielna daň z použitej energie. Použitie rozdielnej dane, aby sa elektrická energia stala lacnejšia na jednotku pri použití v malom meradle malým živnostníkom, ako keď sa používa vo veľkom meradle.

2. Ak dôjde k zlúčeniu a vytvoreniu veľkých jednotiek nie kvôli povahe nástroja, ale kvôli nekontrolovanej hospodárskej súťaži, musíme sa zámerne zvrátiť postup, ako v prípade obchodníka a remeselníka. Musíme sankcionovať zlúčenie a podporu rozdelenia jednotiek. Napríklad mletie pšenice na múku sa má stať monopolom niekoľkých veľkých mlynov, ktoré využili Veľkú vojnu (1. svetová vojna). Ihneď by bolo možné toto potrestať rozdielnym zdanením a subvenciami obnoviť menšie mlyny, ktoré sú k dispozícii.

3. Vo všetkých prípadoch, ak je možné vlastníenie podielov v podielových jednotkách samostatne (a je takmer vždy možné) by sme sa mali zamerať na vytváranie čo najväčšieho možného počtu akcionárov a predchádzanie rastu veľkých blokov akcií pod jednou kontrolou.

4. Mali by sme konať najmä proti tomuto typickému modernému zlu, ktoré sa môže nazvať „nezodpovedná kontrola“, pričom ekonomická jednotka je riadená bez skutočnej zodpovednosti voči akcionárom a aj bez skutočného vlastníctva akcií tými, ktorí ich ovládajú.

Prejdime tieto štyri body jeden po druhom.

1. Proces objavovania a aplikácie (tak ako bol svojvoľne potvrdený v devätnástom storočí a ešte neskôr) nevyžaduje nevyhnutne veľkú jednotku. Nové objavy a nové aplikácie neprodujú (neuprednostňujú) nevyhnutným spôsobom drahý nástroj oproti lacnému. Myšlienka, že tak robia, bola, rovnako ako väčšina takzvaných „vedeckých“ myšlienok, iracionálny záver vyvedený zo slepej zvykovej skúsenosti, ktorá nezohľadnila logickú povahu problému.

Bola to skúsenosť tých, ktorí začali využívať moderné technológie strojového zariadenia, že stroje ktoré mali k dispozícii cenovo rástli s rastúcou efektivitou a mohli byť použité oveľa lepšie - často sa dali použiť - iba centralizovaným spôsobom. Systém bol už dobre rozbehnutý a nabral nové tempo, keď sa objavili nové nástroje mimoriadne výhodné pre menšie časti jednotky. Táto príležitosť však nebola úplne využitá práve kvôli tejto dynamike získanej predchádzajúcim systémom veľké jednotky. Najprv sme mali elektrický motor, kde mohol byť výkon takmer nekonečne rozdelený; ďalej sme mali spaľovací motor, čím by sa dalo ešte viac rozdeliť, najmä na účely dopravy. Z toho sa využilo o niečo viac výhod ako z elektrickej energie; ale v oboch prípadoch bola výhoda rýchlo neutralizovaná zlúčením, ktoré nemalo nič spoločné s povahou nástroja, ale bolo len výsledkom nekontrolovanej hospodárskej súťaže a politickej korupcie; bohatý pohltí chudobného a vyvíjal „tlak“ na prijatie predpisov, ktoré prekážajú jeho skromnému súperovi. Čo to slovo „tlak“ vo svojej forme úplatkárstva a vydierania znamená, pozná každé politické zhromaždenie.

Čo môže mať pre nás budúcnosť pripravené v podobe nových nástrojov nemôžeme povedať, ale v každom prípade s tými, ktorí už dostupné, existuje nekonečne veľké pole pre expanziu dobre rozdeleného členstva.

V prípadoch, keď je nástroj nevyhnutne veľmi drahý, ako som už povedal, môžeme prijať jednu z dvoch metód: môžeme buď propagovať ich vlastníctvo na podiely, ktorých správne rozdelenie a ich ochránenie od nezodpovednej kontroly bude neskôr diskutované; alebo môžeme prijať zásadu spoločného vlastníctva, či už cechom alebo štátom, ale na základe všeobecnej výhrady čo najmenšieho vlastníctva štátom, pretože súkromný občan nemá kontrolu nad štátom, ako má nad cechom.

Vlastníctvo štátom je, samozrejme, lepšie ako vlastníctvo niekoľkými veľmi bohatými jednotlivcami alebo dokonca vlastníctvo mnohými malými akcionármi, ktorí sú ponechaní napospas niekoľkým bohatým, ako je to v našom anglickom práve obchodných spoločností, ale vždy existuje nebezpečenstvo v štátnom vlastníctve že sa zamestnanci, ktorí pracujú pre štátnom vlastnený nástroj, ak sa už nestali, zmenia na mzdových otrokov bez inej podpory, ako je týždenné poskytovanie podpory prostredníctvom ich pána - štátu.

Toto nie je striktné a nevyhnutné výsledkom, ale má tendenciu stať sa výsledkom. Napríklad belgické a talianske železničné systémy, kde jeden bol vo vlastníctve štátu, a druhý je, pracovali a pracujú veľmi dobre pre komunitu a zostali napodiv bez korupcie, ktorá sa v „zastupiteľských inštitúciách“ vždy množí. Poslanci oboch štátov v spornej otázke ponechali, rozumiem, čisto pracujúcu a efektívnu byrokráciu uskutočňovať vedenie, aj keď nepochybne občas postavia seba alebo svojich prívržencov (prisluhovačov) na konkrétne posty spojené s monopolom. Nemusíme začať so zásadou, že štátne vlastníctvo je vždy zlé vďaka svojej tendencii k neefektívnosti a korupcii; ale musíme začať s výhradou, že by sa mu malo vyhnúť, kde je to možné, v prípadoch aktívneho využívania, hoci štátna ochrana na základe charty s cieľom zabrániť nezodpovednému monopolu je nevyhnutná. Autorizované cechy zložené z pracovníkov v tomto systéme by boli jednou z foriem komunálneho systému zabezpečujúceho lepšie rozdelenie bohatstva; rovnako by to bola aj autorizovaná spoločnosť s vlastníctvom akcií, pre ktorú sa chystáme stanoviť uvažované pravidlá (ktoré sa vzťahujú na všetky podiely a navrhnuté s cieľom dobrého rozdelenia majetku v akciách).

Ale v celom tomto oddelení musíme mať na pamäti, že nevyhnutne veľká jednotka pokrýva omnoho menšie pole pôsobnosti, ako sa všeobecne predpokladá. Týka sa to železnice; pošty vrátane telefónov a telegrafov; cestného systému krajiny. Ale veľké množstvo výroby, distribúcie a dopravy nespadá do tejto kategórie. Nie je tu nevyhnutný monopol. Stane sa tak iba prostredníctvom nevhodného ľudského usporiadania, ktoré sa dá zlepšiť.

Medzitým každý nový objav alebo nová aplikácia existujúceho objavu, ktorý prispieva k rozpadu monopolu musí byť uchovaný. Napríklad je to priamo proti našej politike podpory železnice oproti dobre rozdelenej cestnej doprave. Naopak, je to časť našej politiky zameranej na uprednostňovanie novej cestnej dopravy proti sieti železničnej, pretože cestná doprava sa dá zabezpečovať v malých jednotkách a železnice nemôžu.

Je však nevyhnutné, aby naša podpora vidieckej dopravy bola podporou malého muža a že by sme sa mali výrazne odlišovať oproti využívaniu cesty veľkými jednotkami, najmä tými, ktoré obchodujú s ťažkým tovarom. Železničný majetok sa aspoň stal lepšie distribuovaným ako väčšina veľkých kapitalistických skupín, zatiaľ čo niektoré z monopolov, ktoré získavajú výhody cestnej dopravy z verejných poplatkov sú prakticky v rukách pol tuctu mužov a často - rovnako ako v prípade ropy - sú majetkom cudzincov.

2. Pokiaľ ide o zlúčenie do veľkých jednotiek, ktoré sú výsledkom hospodárskej súťaže a ľudských dojednaní nezávislých od povahy použitého nástroja, môžeme konať presne tak, ako to bolo navrhnuté konať vo veci obchodných reťazcov. Môžeme penalizovať veľkú jednotku a dotovať a zvýhodňovať v každom smere menšie jednotky.

To samozrejme neznamená, že môžeme rozobrať jednotky ktoré svojou povahou musia mať určitú veľkosť. Jeden druh výroby bude potrebovať organizáciu, ktorú nebudete mať kým nebude dosiahnutá určitá veľkosť jednotky, ktorá je s ňou spojená, iná si bude vyžadovať väčšiu veľkosť a v každom takomto prípade pre lepšiu distribúciu majetku, musí sa zorganizovať pre majetok vo forme podielovej účasti. Podstatné je však zabrániť zlúčeniu jednotiek nad rámec maximálnej veľkosti požadovanej pre skutočnú výrobu v danom odvetví.

Môžete napríklad povedať: „Nemôžeme urobiť žiarovkové svietidlo v modernej móde bez takejto minimálnej výšky kapitálu. Na výrobu svietidiel je potrebné, aby také značné jednotky by mali existovať.“ Áno, ale nie je potrebné, že by sa malo mnoho tovární zlúčiť do jednej.

Výroba a distribúcia tým môže byť o niečo lacnejšia, práca môže byť dokonca vykonaná trochu efektívnejšie, ale cena, ktorú musíme platiť za stratu slobody je príliš vysoká.

Ďalším prekvapujúcim príkladom sú pivovary. Dnes ich je málo a sú centralizované. Lepšie pivo a väčší výber by bol výsledkom sankcionovania veľkých pivovarov a dotovaním príjmov tých malých, až po rodinné pivovary.

V zmiešaných prípadoch musíte dať prednosť menšej jednotke pred tou väčšou. Vynikajúcim príkladom je moderná výroba obuvi. Obuv môže byť vyrobený strojovým zariadením vo veľkom meradle, a oveľa lacnejšie, ako to môže robiť remeselník. Taká obuv je tiež oveľa horšia ako obuv vyrábaná ručne remeselníkom. Ale s moderným mestským obyvateľstvom nemôžete opustiť automatizovanú výrobu obuvi. Čo by sa dalo urobiť by bolo povzbudenie remeselníka, aby sa ich nevyhnutne malý počet v každom prípade čo najviac rozšíril. Mala by sa zdaňovať mechanizovaná výroba a predovšetkým by ste sa mali postarať o to, aby nedošlo k zlúčeniu tovární ani k samotnému založeniu veľkej továrne, kde bez výraznej straty efektívnosti, by mohla fungovať menšia továreň.

Inými slovami, musíte tu, tak ako všade, zvrátiť súčasný aktuálny ekonomický život; musíte urobiť opak toho, čo sa urobili tí, ktorí začali industrializáciu moderného sveta – vy musíte konať spôsobom, ktorý by oni nazvali reakcionárstvom. Pretože tento duch reakcie musí preniknúť celou našou snahou pri obnove majetku, ak má existovať šanca na jeho čo i len čiastočný úspech.

3. Zriadenie menších podielových listov držaných v akciách a pod kontrolou cechu alebo monopolmi spoločnosti, ak sú potrebné, nebude na úžitok pre tých, ktorí chcú obnoviť majetok, kým tieto akcie nie sú dobre distribuované.

Aby ste dosiahli dobrú distribúciu (akcií a podielov), musíte použiť rozdielne zdaňovanie tromi spôsobmi: -

Po prvé, podľa veľkosti jednotlivcej skupiny akcionárov. Musí sa sťažiť veľkej skupine nákup menšej skupiny. Musíte menšej skupine uľahčiť začatie konania na úkor tej väčšej, a rásť do určitej veľkosti aj napriek protichodnému úsiliu ten väčšej.

Po druhé, musíte obmedziť individuálne držanie akcií; nie svojvoľnou legislatívou (len obmedzením počtu akcií držaných jednou osobou), ale opäť rozdielnym zdanením. Ak si držiteľ toľkých akcií želá zvýšiť svoj podiel musí zaplatiť daň, ktorá stúpa tak prudko, že ak jeho akumulácia pokračuje, čoskoro je zastavená a výnosy z tejto dane sa môžu využiť na dotovanie nákupu menšími držiteľmi. To je nový princíp, na ktorý nie sme celkom zvyknutí, ale bez neho sa obnova majetku nezačne.

Po tretie, musí existovať daň z kapitálu na priemyselné podiely (na odlíšenie od pôdy, ktorá je celkom v inej kategórii). Touto kapitálovou daňou musí byť získavané viac a menej daňou z príjmu. Iba takto môžete skutočne rozlišovať veľkého držiteľa.

Možno tvrdiť, že už niečo také máme v dedičskej dani. Na toto tvrdenie odpovedám, že podobnosť nie je pravdivá. Dedičská daň nebráni akumulácii ani sa nedistribuuje po uvalení, jediné, čo robí, je odstránenie určitej časti súkromného majetku a rozptyľuje ho pri udržiavaní nažive rôznych štátnych funkcionárov a platí sa úrok (hlavne bankám) za neproduktívne štátne

dlhy. Kapitálová daň z hodnoty držaných akcií, vyberaná priebežne z držanej sumy, automaticky spôsobí požadovaný výsledok. Ak sú tieto sily uplatnené spoločne, distribúcia vlastníctva akcií bude nevyhnutne nasledovať.

4. Nakoniec sa musíme postarať o to najhoršie z moderného zla v záležitosti týkajúcej sa vlastníctva akcií - nezodpovedná kontrola. Podľa súčasného usporiadania dostanete nasledujúci stav:

Nejaký podvodník (aby sme uviedli jeho skutočné meno) má 51% akcií v spoločnosti (nazveme ju A) predkladá spoločnosť A ako kupujúceho 51% akcií spoločnosti B. Inými slovami, používa majetok ostatných 49% akcionárov spoločnosti A, bez zodpovednosti voči nim a robí spoločnosť A kontrolórom spoločnosti B. Potom použije kontrolu spoločnosti B na nákup 51% akcií spoločnosti C - atď. Nakoniec jeden jednotlivec (alebo malá skupina) má vo svojich rukách kontrolu nad neurčito veľkým počtom akcionárov, ktorým sa nezodpovedá. Skutočný proces sa samozrejme stal už teraz nekonečne zložitejším ako uvedený a je schopný akéhokoľvek množstva modifikácií, ale to je základný princíp fungovania.

Na jej prekonanie musí existovať zavedená zásada, že:

a) Kontrola nad väčšinou nebude existovať, iba väčšinovou kontrolou, určite väčšou ako 51% a lepšie nad 90%. Malý podiel jednotlivých akcionárov (nie hodnoty akcií) by mal stačiť na vetovanie politiky alebo zmeny. b) Žiadne pridruženie spoločností, ani možnosť kúpy akcií spoločnosťou ako osobou.

Teraz poznamenávame, že nezodpovedná kontrola sa tiež nazýva „nevyhnutná“ kvôli rozpadu nepraktického spôsobu hlasovania. Valné zhromaždenie akcionárov vôbec nemá kontrolu. To bolo navrhnuté na čas, keď bola celá spoločnosť organizovaná inak, menšia a oveľa jednoduchšia. Neexistuje žiadny dôvod, prečo by hlasovacie právo akcionárov malo byť nepraktické, keby boli spoločnosti primerane malé a neexistuje dôvod, prečo by sa hlasovanie o všetkých významných návrhoch nemohlo robiť poštou. Tu vstupuje zložitosť, ako musí prísť vo všetkých týchto veciach, otázka stupňa. Ktoré návrhy sú také dôležité, že sa musí zohľadniť stanovisko akcionárov? S dobrou distribúciou majetku a zvykom dobre rozdeleného vlastníctva akcií a rast malých jednotiek, zdravý rozum čoskoro rozhodne o svojich najväčších zadaniach.

Zoberme si prípad, ktorého hlavné hranice (ako si ich pamätám) boli tieto: Pred niekoľkými rokmi spoločnosť s veľmi veľkým počtom

akcionárov v správe „prevádzkovateľa“ (na použitie eufemizmu, ktorý on sám ovplyvnil). Bola to spoločnosť, ktorá vlastní mnoho hotelov. On „ovládal“ to, ak si pamätám správne, metódou, ktorá je uvedená v zjednodušenej forme vyššie. Osobne nevlastnil objem hotelového majetku. Dokonca nepriamo ovládal iba veľmi malý zlomok z toho. Jeho kontrola nad celkom bola napriek tomu absolútna. Jeho vlastnou činnosťou v živote bol predaj nábytku - či to bolo jeho priame podnikanie ako výrobcu alebo či sa k tomu dostal cez ďalšiu sériu operácií, som zabudol. No v každom prípade začal vybavovať príslušné hotely v otázke nábytku úplne k jeho výhode - ku kúpe nábytku, ktorý nepotrebovali, za vyššiu cenu, ako mali zaplatiť - aby naplnil svoje vlastné vrecká ako predajcu nábytku. V takom prípade bola vec odhalená a veľa sa o tom hovorilo, pretože „operátor“ urobil nejaké technické omyly alebo iné (chyby), ktoré umožnili jeho obetiam postaviť ho pred súd. Ale toto je typický príklad, ktorý prekvitá na všetkých stranách v tisícoch rôznych foriem. Ak to nebude kontrolované, dobrá distribúcia a bezpečnosť vlastníctva nie je možná.

Na všetky tieto návrhy sa bude, samozrejme, odpovedať rovnako ako v iných prípadoch, že sú nerealizovateľné. Celá štruktúra moderného sveta to tak robí. Zlo priemyselného kapitalizmu je teraz rozvinuté; má pevné korene; vyvinulo sa a je teraz „nastavené“ vo všetkých jeho komplikáciách. Nemôžete vrátiť späť ani jeho časť bez zrútenia - aj keby ste mali despotickejšiu silu; a dúfať, že tak urobíme bez despotickej sily je očividne chiméra. Nikdy by ste nedostali možnosť na posun – pretože názory sa vytvorili v samotnej atmosfére, ktorú sa snažíte zničiť.

K tomu najskôr odpoviem, že naše úsilie o obnovenie majetku nie je zamerané na dokonalosť ani na veľké všeobecné otrasy existujúceho systému. Zameriava sa na uskutočnenie začiatku. Rovnako ako v prípade remeselníka vieme, že ho nemôžeme vrátiť späť do času kde bol pred škaredými a nedokonalými vecami, vyrábanými automatizovane, kedy začali vytláčať jeho oveľa lepšie formy výroby. Rovnako ako nemôžem dúfať, že v našej dobe uvidíme, že veľké obchody miznú a menší a omnoho užitočnejší obchodníci ich nahradia; rovnako ako nemôžem dokonca dúfať, že pravdepodobne dôjde k akémukoľvek veľmi veľkému obmedzeniu, na

nejaký značný čas, zhubného systému kombinovaných obchodov, tak ako nemôžeme rýchlo a vo veľkom rozsahu napraviť presun akcií. Ale, ako v prípade distribútora aj remeselníka, môžeme uskutočniť začiatok. Zasadíme semeno a môžeme nepochybne dúfať, že toto semeno porastie.

To by mali byť naše ciele v záležitostiach týkajúcich sa účasti v spoločnosti - priemyselné koncerny, veľkosť jednotiek a krátenie nezodpovednej kontroly nad nimi. A dodal by som, že v celom procese by veľmi silným faktorom úspechu bolo verejné poznanie toho, kto a ako veľa vlastní a pokračujúci útok na toto tajomstvo, čo je polovica zla súčasného stavu.

Po druhé, povedal by som, že to, čoho sa obávam, sa môže zdať paradoxné (už som to povedal na minulej stránke), že potrebné vynaložené úsilie nielenže sa nepokúsi o dokončenie, ale bude nielen ospravedlnené začatím, ale s najväčšou pravdepodobnosťou zlyhá, a to aj v takomto veľmi obmedzenom rozsahu. Sily proti čiastočnému úspechu takéhoto pokusu sú všadeprítomné a vysoko organizované a čo je horšie, stali sa inštinkívnymi. Kapitalizmus a jeho socialistické ovocie sú považované za garantované dnes v Anglicku ako prírodný vzduch v krajine.

Reakcia smerom k ozdraveniu nebude jednoduchá, dokonca ani v malom rozsahu, ale ešte raz, ospravedlnením pre pokus je že táto alternatíva je jasná. Buď obnovíme majetok alebo obnovíme otroctvo, ku ktorému sme už prešli viac ako polovicu cesty v našej industrializovanej spoločnosti. Nehovorím tu o tom, či otroctvo (či už veľmi bohatých ľudí alebo skupiny mužov alebo štátu) je zlé alebo dobrá vec. Hovorím iba, že bez dobre rozdeleného majetku nemôže byť sloboda; a ak necháme veci také, aké sú, musí prísť otroctvo.

Existuje veľa ľudí, ktorí povedia, že vlastníenie podielov vo veľkých koncernoch, akokoľvek dobre distribuovaných, je ten najmenej efektívny spôsob realizácie ekonomickej slobody. Skutočná a úplná hospodárska sloboda je len prítomná, keď človek vlastní a používa nástroje jeho remesla. Stolár, ktorý vyrába stôl so svojim vlastným náradím vykonáva veľmi odlišnú funkciu od toho istého tesára, ktorý tiež vlastní podiely v železnici, dlhopisy, dlhopisy v národných a mestských dlhoch atď. Ako remeselník v práci je v plnej kontrole, osobná a živej; ako akcionár je jeho kontrola vzdialená, nepriama a zväčša neosobná.

Kritika je hlboko spravodlivá. Štruktúra modernej držby podielov a dlhopisov bola vybudovaná v atmosfére nepriateľskej k úplnej ekonomickej slobode a jej plody nie sú v súlade s takouto slobodou.

Ale politika emancipácie sa musí zaoberať vecami, ako sú. Stolár s 30 GBP ročne z verejných dlhopisov (priemerný podiel rodiny, ak existovala presná distribúcia) s ďalšími 30 GBP, z dlhopisov a akcií, je v oveľa nezávislejšej pozícii ako ten istý stolár závislý iba od svojho remesla v spoločnosti, kde sa plody spoločenskej výroby odstraňujú v prospech plutokratickej triedy. Má rezervy.

V.

Obnova majetku znamená a znamenala počas histórie takmer na všetkých miestach a časoch, predovšetkým obnovu majetku v krajine. Keď sa ľudia stanú mzdovými otrokmi, myslia v rámci príjmu. Keď sú ekonomicky slobodní, myslia z hľadiska vlastníctva. Najmodernejší ľudia žijúci v priemyselných podmienkach považujú hospodársku reformu v zásade ako prerozdelenie príjmu; majetok je pre nich ilúziou; realitou je príjem. Majetok pre nich znamená iba dojednanie, podľa ktorého je zaistený určitý príjem. Slobodní ľudia sa na to pozerajú inak. Myslia na príjem ako produkt majetku; a typická forma majetku, ktorá je tiež základnou formou, je majetkom ako pôda. Pod východným despotizmom, ako aj za barbarských, nomádskech podmienok, majetok v pôde je teoreticky popieraný alebo v praxi neznámy, ale náš západný svet je a bol v celom našom vývoji, zárukou občianstva a jeho založenia. Z tohto vyplýva na celom Západe (to je, počas kresťanstva) inštinkt na zachovanie alebo, ak sa stratil, na obnovu široko rozšíreného majetku v pôde. Počas celého stabilného obdobia našej civilizácie také široké rozdelenie majetku pôdy bolo v každom prípade pravidlom medzi slobodnými ľuďmi. Keď sa to stalo výnimočným, spoločnosť sa trápila; a tento neprirodzený stav záležitostí - prítomnosť mužov politicky slobodných, ale ekonomicky neslobodných - vyvolal nebezpečné pnutia, ktoré niekedy viedli k násilnej premene spoločnosti.

To sa stalo v srdci Rímskej ríše ku koncu najvyspelejšieho obdobia. Počas temného veku dobre distribuovaný majetok v krajine sa postupne znovu objavil. Počas stredoveku to bolo univerzálne pravidlo. Dokonca aj na začiatku (stredoveku) nevoľník by mohol byť stále nútený pracovať pre svojho Pána, ale bol istý vo vlastníctve časti svojej rodnej pôdy, ktorá nepodliehala konkurenčnému nájomnému, neodňateľnému, pokiaľ boli bežné poplatky zaplatené; a jeho pôda prešla od neho k jeho potomkom. Vo väčšine krajín sa tento stav vyvinul po stredoveku na zriadenie slobodného roľníka, to znamená občanov, ktorí vlastnia, množstvo postačujúce na určenie charakteru ich spoločnosti, ich vlastnú pôdu, spojenú s politickou aj hospodárskou slobodou.

V niektorých častiach Európy sa však hodiny posúvali naspäť, najmä vo Veľkej Británii. Roľník bol pohltený väčšími vlastníkmi pôdy a stal sa proletárom. V tejto krajine historický proces je dnes pre mnohých známy - možno v tejto dobe pre väčšinu vzdelaných mužov, aj keď naša oficiálna akademická história dlho mlčala. Najprv prišlo posilnenie väčších majiteľov pôdy olúpením Cirkvi v 16. storočí, v sedemnástom storočí prišlo pohltenie väčšími majiteľmi zeme majiteľov menších zemianstiev, najmä pod tým ironicky nazvaným Štatútom podvodov (Zákon o podvodoch), schváleným, ako sa opakovalo na týchto stránkach, parlamentom, teda samotnými väčšími vlastníkmi pôdy (ktorí boli v tom čase pánmi krajiny) za vlády Karola II.⁹ Dnes je Anglicko typickým príkladom krajiny, v ktorej túžba po pôde a zmysel pre vlastníctvo v nej, pre množstvo ľudí, klesli na najnižšiu úroveň.

Anglické podmienky preto poskytujú politike obnovenia „nulový bod“. Ak je možné dnes obnoviť dobre distribuované vlastníctvo pôdy v krajine za anglických podmienok, bude možné obnoviť takéto dobre distribuované vlastníctvo pôdy kdekoľvek. Tu sa však musí opakovať zásada stanovená na začiatku tejto eseje, že nebudete mať dobre distribuovaný majetok v akejkoľvek podobe, či v krajine (pôdu) alebo čokoľvek iné, pokiaľ v komunite nie je túžba po jej získaní. Vo vnútri musí zostať iskra žeravých uhlíkov, ak ich chcete znovu priviesť do plameňa; nemôžete prinútiť ľudí aby sa stali ekonomicky slobodní, ak si

neželajú slobodu vôbec: ak úplne stratili inštinkt (slobody), zamieňajú si získavanie bezpečného príjmu so slobodou. Bezpečný príjem je možné zaručiť v akejkoľvek forme otroctva – štátneho otroctva alebo súkromného otroctva. Takáto bezpečnosť nie je iba totožná, ale ako ideál skutočne bojuje proti ekonomickej slobode.

Teraz musíme zaviesť veľmi dôležité rozdiely, príliš často ponechané stranou. Ide o tieto rozdiely:

(1) Rozlišovanie medzi poľnohospodárskou a mestskou pôdou alebo pre presnejšiu definíciu, rozlišovanie medzi pôdou zaberanou na poľnohospodársku výrobu a zaberanou pôdou človekom, ktorý vyrába veci strojmi alebo ako remeselník.

(2) Rozlišovanie medzi pôdou využívanou vlastníkom a pôdou obsadenou niekým iným ako majiteľom, ktorý za to platí nájom tomu druhému. A nezabúdajme na to, že vo všetkých týchto diskusiách slovo „pôda“ zahŕňa budovy a iné nehnuteľnosti spojené s pôdou.

Musí to byť prvý princíp pri pokuse o obnovu majetku pôdy, kde sa musí zaobchádzať inak s poľnohospodárskou pôdou ako s mestskou pôdou a aby bremeno pôdy, ktorú zaberá majiteľ bolo výrazne nižšie ako zaťaženie pôdy, ktorá sa používa ako zdroj zisku tým, že je prenechaná iným. Oba tieto rozdiely sú revolučné, ak sa uplatňujú v spoločnosti, v ktorej dnes žijeme. Obidva sú nevyhnutné na obnovenie vlastníctva pôdy.

Pokiaľ ide o druhé, rozlíšenie medzi pôdou využívanou vlastníkom a pozemkami, ktoré nevyužil, kým to nie je vykonané a netrvá sa na tom a nie je vyjadrené v sociálnom práve a zvyku, úsilie o obnovu dobre rozloženého vlastníctva pôdy zlyháva. Dnes muž v Anglicku, ktorý zdedí od svojho otca dom, v ktorom je hodnota nájmu, povedzme, 100 GBP ročne, podlieha zdaneniu presne tak, akoby dostával 100 GBP ročný nájom tým, že by ho prenajímal niekomu inému. Tento spoločenský klam je zásadný a podkopáva celú situáciu. Musí byť radikálny rozdiel v nákladoch, ktoré zaťažujú zaberanú pôdu, ako pôda (podľa nášho názoru), ktorá by mala byť obývaná rodinou bývaním na nej a pôda obsadená inými, od ktorých je majiteľom platený poplatok. V celej histórii našej civilizácie bola domnienka, že tieto dva boli rovnaké, čo viedlo k rozpadu spoločnosti, a ak chceme obnoviť spoločnosť, musíme obnoviť jednoduchý princíp, kde muž žijúci pod vlastnou strechou a na svojej vlastnej zemi má výhodu oproti človeku, ktorý využíva svoj majetok len na vykorisťovanie iných.

Pokiaľ však ide o rozlíšenie poľnohospodárskej a mestskej pôdy, alebo povedzme medzi pôdou zaberanou hlavne na poľnohospodárske výrobky a domom so záhradou alebo bez záhrady obývaným remeselníkom, alebo dokonca otrokom mzdy je problém iný, pretože v moderných podmienkach je ťažké ich od seba oddeliť.

Môže sa to uspokojiť jednoducho na základe zisťovania a vyhlásenia, či človek platí alebo neplatí nájomné ostatným za privilégium ľudského domova, ale dnes nie je také ľahké rozlíšiť pôdu, ktorá je mestská a vidiecka.

V trinástom storočí bolo rozlíšenie jasné a je jasnejšie dnes v spoločnostiach, kde je silná roľnícka rola ako v spoločnosti založenej na priemysle. Aj v Anglicku je to možné vypracovať pracovné rozlíšenie. Pôdu je možné registrovať a na základe kontroly overenia ako sa používa v prvom rade na jeden účel alebo na druhý účel, s politikou zameranou vždy na zvýhodnenie poľnohospodárstva pred mestským využitím, to je politika ktorá zaradí určitú časť pôdy v pochybných prípadoch skôr k poľnohospodárskej ako k mestskej. Pokiaľ ide o mestské

využitie, malo by existovať jednoduché pravidlo: každý nájom by mal automaticky obsahovať možnosť kúpy na splátky; akýkoľvek nájom, ktorý neobsahuje takúto doložku, by mal byť neplatný, ak by to bol prenájom na viac ako určitý počet rokov. A ak by mala táto vyhláška viesť k obmedzeniu dlhodobých nájmov, ktoré by mal splniť tiež zákaz krátkodobého prenájmu bez možnosti predĺženia na dlhšiu dobu.

Samozrejme sa bude tvrdiť, že pre väčšiu časť nájmu v priemyselnom systéme dnes nemožno predpokladať konečné vlastníctvo: mzdoví otroci sú príliš kočovné a príliš starostlivo vyvlastnení pre to. Ale takáto námietka klame náš predmet. My sa nesnažíme univerzálne rekonštruovať majetok v krajine a v krátkom čase. Pokúšame sa o začatie všade, kde podmienky môžu byť priaznivé. A ak dnes boli tieto podmienky dodržané vzhľadom na mestskú pôdu, proces by sa mohol začať.

Pokiaľ ide o poľnohospodársku pôdu, ktorá je skutočným jadrom tejto záležitosti, dokonca aj v krajinách ako sú naše (mám na mysli Anglicko, Škótsko a Wales, okrem Írska) má tento problém osobitný charakter. Predpokladajme, že dnes existuje vo Veľkej Británii (Anglicko, Škótsko a Wales) dostatočný zvyšok mužov s tradíciou využívania pôdy. Aké sú podmienky, za ktorých je tento zvyšok možné rozvíjať a pestovať? Ak si môžeme byť týmto istí, na ostrove dnes môžeme a o to skôr uplatniť tieto zásady aj na iné krajiny, v ktorých je túžba po pôde rozšírenejšia.

Zdá sa, že na tento problém sa vzťahujú tieto zásady, ktoré v žiadnom prípade neukladám v žiadnom poradí dôležitosti, pretože každá z nich je nevyhnutná.

(1) Roľníkom nemôžete urobiť priamo niekoho z mesta. Vy môže naštepiť mešťana na roľníka; existujúci roľník môže trénovať a učiť a môže prijať do seba určitý mierny podiel mešťanov, ale nemôžete vziať mešťana a postaviť ho do krajiny, a to aj za najvýhodnejších podmienok, a očakávať od neho, aby žil podľa toho. Neúspešne (podľa vety) „si zarobí na živobytie“; to znamená, že čoskoro zavrhnú svoju prácu so znechutením.

Objavíte zopár výnimočných mužov, ktorí sa môžu transformovať sami. V mestách sú stále muži, ktorí majú dedičné inštinkty pre krajinu; existujú aj ďalší, ktorí sa rozvíjajú aj bez skúsenosti s porozumením krajiny. Ale množstvo ľudí vychovaných v mestských podmienkach, uchopia vec za zlý koniec a preto sú tým čoskoro odradení. Často sú priťahovaní vonkajškom vidieckeho života, ale nemajú ani zdanie o vnútornej praxi. Ich poňatie, a čo je dôležitejšie, ich zvykom pracovať je mechanické opakovanie počas obmedzeného počtu hodín, počas ktorých musia pracovať pod tlakom, ktorý vyvoláva také obmedzenie ako nevyhnutné.

Poľnohospodárska práca je iná. Je skôr rozmanitá ako opakujúca sa. Nie je zvyčajne intenzívna. Nemôže byť obmedzená na počet hodín, ale musí byť neobmedzene elastická. Ďalej je tu tento základný duchovný rozdiel medzi nimi: poľnohospodárska práca je záujem, ktorý je sledovaný pre svoj vlastný účel, zatiaľ čo moderná mechanizovaná práca je ťažká úloha, ktorej sa ľudia vždy želajú zbaviť čo najskôr ako môže byť. Roľník pokračuje vo svojej veľmi rozmanitej práci pomaly úlohami počas celého dlhého letného dňa a je naplnený jeho povolaním. Zachováva to však dobrovoľne a je pripravený vziať si svoj vlastný oddych vo svojich vlastných časoch a vyplniť týmto alebo oným hodiny, keď nemôže pracovať vonku.

(2) Druhá zásada je takáto: pôda bude zásobovať pri dobre rozdelenom majetku, nie viac ako skromnou výživou pri normálnych podmienkach. Muž s malou vlastnou nehnuteľnosťou, ktorú kultivuje sám s pomocou svojej rodiny nesmie očakávať, že sa bude mať lepšie a zvyčajne stav

nebude taký dobrý, ak zahrnieme množstvo peňazí, aký je mzdového otroka zodpovedajúceho postavenia v spoločnosti.

Je to jedna z prvých vecí, ktorú si všimol otrok mzdy, ktorý prešiel z priemyselnej spoločnosti, aby žil medzi roľníkmi, že roľníci sú „žobráci.“ Okrem toho je, samozrejme, ďalší dôvod okrem skutočnosti, že od pôdy sa nesmie očakávať viac ako mierna obživa, ďalším dôvodom je vášeň roľník pre nezávislosť. To ho robí citlivým na najmenšie sumy peňazí, váha s mňaním výdavkov, kde môže šetriť, odporuje veľkoleposti, luxusu v každej forme toho, čo považuje za plytvanie.

Použil som frázu „množstvo peňazí“, ale k tomuto existuje dôležitá poznámka. Cobbettov¹⁰ malý nezávislý majiteľ s prasiatkom, možno párom dojníc a spoločným právom nad jeho obmedzenými pastvinami a ornou pôdou, ak by ste si pridali k trhovej hodnote všetko, čo vykonal svojou prácou, má vyšší príjem ako pravidelne platený robotník z mesta. Má však dve výhody: sloboda, to znamená, výživa pod jeho vlastnou kontrolou; a kvalita, to je výživa lepšia vo všetkých smeroch, v materiáloch, v hodinách, vo výbere, v lokalite. Roľník neje iba z vlastnej produkcie, ale aj z vlastného stola a vo svojom čase; a je lepšie jedlo a varí lepšie pitie.

(3) Tretia zásada týkajúca sa dobre rozdeleného vlastníctva poľnohospodárskej pôdy je zásadou, že človek by mal žiť sám zo svojej aktuálnej produkcie v čo najväčšej miere. To v praxi môže byť takmer neuskutočniteľné, to je pravda; vždy bude rozdelenie práce a s roľníctvom určeným na získanie maxima, aby sa zachovala jeho nezávislosť, takéto rozdelenie bude často tlačené až na únosnú hranicu. Na kontinente nájdete veľa prípadov mužov, ktorí žijú na malej časti vinice. Ich priame živobytie z toho je iba, povedzme, pár galónov vína za týždeň pre seba a pre ľudí na nich závislých. Musia získať svoj chlieb a mäso a odevy a potrebné opravy domu a služby z predaja ich prebytku. Ak má víno špeciálnu kvalitu, ani nebude piť z vlastnej produkcie, ale predávať všetko. No i tam kde je rôzna produkcia (na farme), veľa sa bude predávať za podmienok rozvinutej civilizácie na nákup nevyhnutných vecí, ktoré vlastný podnik neposkytuje. Základný princíp však zostáva a čím viac sa bude zviditeľňovať, tým hlasnejšie bude znieť: „Žiť zo svojho vlastného“.

(4) Štvrtá zásada bude, sa obávam, keď bude prednesená jednoducho, vyzeráť fantasticky, ale je kľúčová. Bremeno záťaže pôdy malého majiteľa musí byť ľahké, poplatkov, ktoré musí zaplatiť - v ktorých uvádzam úroky vo všetkých jej formách - musí byť minimum. Inými slovami, keď sa pokúšate obnoviť roľníctvo za nepriaznivých podmienok musí byť táto roľnícka služba zvýhodnená oproti chorej spoločnosť okolo nej.

Dnes by sa dali ľahko pripraviť falošné štatistiky, ktoré ukazujú, že veľkú masu anglickej pôdy vlastní tí, ktorí ju obrábajú; ale v skutočnosti je v držbe požičiavateľov peňazí – hlavne bánk. Vlastníctvo je nominálne; skutočná kontrola je v sile požičaných peňazí, ktoré vyberajú poplatky. Teraz, pokiaľ nie ste pripravení začať znova so systémom, v ktorom úroky nebudú môcť odčerpávať životodarnú tekutinu obrábateľa pôdy, vaše úsilie zlyhá. Dokonca aj družstevné banky, o ktorých budeme hovoriť neskôr, by mali byť doplňujúcou, nie dominujúcou časťou. Obrábanie pôdy v malom rozsahu je také že ak ho zaťažíte týmito výdajmi na úroky, zranili ste ho ranou, ktorou nakoniec vykrváca. A čo platí o úroku, rovnako platí o každej inej forme poplatkov.

Mám na mysli, ako píšem, jednu časť krajiny, konkrétny prípad, kde poznám všetky podrobnosti: priemerne tridsať akrov pôdy priemernej kvality v čisto poľnohospodárskej

oblasti. Skutočné daňové zaťaženie spočívajúce na tejto malej farme je, ako je to v súčasnosti, na začiatok, daň z príjmu z prenájmu; hoci sa neplatí žiadne nájomné, hoci pôda a dom na nej sú vo vlastníctve hospodára. Táto daň z príjmu po odstupňovaní môže byť v prípade malého vlastníka malá; ale existuje. V konkrétnom prípade uvažujem ako keby 30 akrov patrilo vlastníkovi iného majetku, daň z príjmu je asi 4,10 GBP za akér. Desiatok, ktorý pripúšťam, je ťažký, vychádza na takmer šesť šilingov na akér. Pôda je už do istej miery subvencovaná zrušením poľnohospodárskych sadzieb, ale existuje taxa na dome, sadzba štyroch šilingov v libre na predpokladanú nájomnú hodnotu. Nehovorím o bremene údržby brán a zvyšku, ktorý určitá sociálna norma ukladá a ktoré, ak by bola existencia slobodného roľníka, by sa výrazne znížila na náklady toho, čo sa dnes nazýva „dobrý vzhlad“. Samotné bremeno peňazí, sadzieb a daní, vrátane desiatku, je viac, ako majetok prináša. Ich vplyv na malého vlastníka je presne to, čo by bolo pre pracovníka v meste, ak bol požiadaný, aby z platu zaplatil 15 GBP ročne. Bez ohľadu na otázky poplatkov z úrokov, je to bremeno väčšie, ako môže získať.

K týmto hlavným zásadám by som ešte pridal ďalšie dve: najprv je to potreba spolupráce medzi malými vlastníkmi na účely marketingu a zníženia nákladov na výrobu - napríklad spolupráca v mliekarenskom priemysle. Druhým je povolenie prevodu (vlastníctva) - scudzenie.

Dôvod, prečo tieto dve z hlavných zásad vylúčim, je pretože roľník, ktorý bol raz ustanovený, vyrieši tieto problémy sám. Spolupráca samozrejme vznikne a obmedzenie absolútneho vlastníctva podľa pravidiel zakazujúcich scudzenie zastaví úsilie: sú formou nevoľníctva. Slobodný roľník, ktorý sa už raz usadil, sa postará o seba. Urobte ho neslobodným príliš prísny dohľadom od akejkoľvek formy byrokracie a jeho morálna hnacia sila bude zmrzačená.

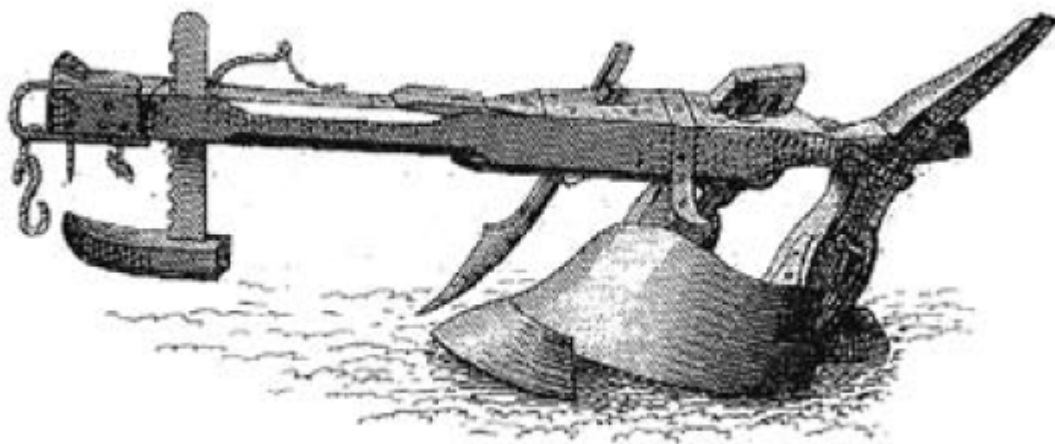
Existuje aj konečná zásada, ktorá, hoci nie je nevyhnutná, je funkčná pre dobro a leží nám okamžite po ruke. Je to zásada, že všetko by sa malo robiť na základe výnimky v zákone, uľahčiť menšiemu človeku nákup pôdy od bohatšieho človeka, a pre väčšieho človeka je ťažšie kúpiť si pozemok od menšieho. Musíte určiť, čo sa na kontinente nazýva „katastrálne územie“. Musí existovať register pôdy (v praxi už existuje cez harmonogramu dane z príjmu) a musíte stanoviť rozdielnú daň - princíp, ktorý nájdete v zákone Wyndham Land Act¹¹ v Írsku - tendencia malých mužov nakupovať od veľkých a veľkých predávať malým.

Garantovaním týchto zásad, ktoré sú základom vášho úsilia pre ľudí, ktorí už obrábajú pôdu a majú dedičné právo, čo vám umožní doplniť do takéhoto systému nových ľudí doteraz nepripojených k pôdy, ale ktorí by mohli byť pripojení k existujúcemu roľníctvu a vaše roľníctvo bude prosperovať a rásť. Bude rásť pomaly. Na veľmi dlho sa nestane prevládajúcou váhou v spoločnosti už morálne zničenej industrializmom. V takej spoločnosti však vytvorí zdravé jadro.

Z toho, čo bolo povedané, je zrejmé, že každý takýto pokus znova ustanoviť roľníka v spoločnosti, v ktorej myšlienka roľníctva takmer zmizla musí vychádzať z dotácie, teda z darovania. Musíte podporovať nový rast, a to sa dá dosiahnuť iba výdavkami na úkor iných foriem bohatstva, ktoré obklopujú nový rast. Ak napríklad v Anglicku zrušíte desiatok malého živnostníka (ponechajte ho vo všetkých ohľadoch na veľkého podnikateľa), rozdiel sa bude musieť niekde nájsť, alebo budete okrádať majiteľa desiatku. To isté platí o daniach a sadzbách. Inými slovami, nemôžete podporiť nového roľníka, iba ak z výdavkov platených chorou spoločnosťou, ktorá ho obklopuje; a ak nie sú pripravení nariadiť takúto obeť, vaše roľníctvo nikdy nebude obnovené. Musí to začínať ako sociálny luxus a, zatiaľ čo to (roľníctvo) zostáva

v statuse „luxusu“, musí byť zaň rovnako ako za všetky luxusné výrobky extravagantne zaplatené. Musíte sa rozhodnúť, či zostalo medzi nami dosť tradície na to, aby sme opäť začali roľnícku činnosť – chudobné začiatky, ako sadenice - a ak áno, či to stojí za to zdravie a morálku komunity, že by sa malo vynaložiť ekonomické úsilie.

Nepovedal som nič, čo by som odpovedal tým, ktorí tvrdia, že roľníctvo sa teraz nedá obnoviť, pretože mechanizované rozsiahle poľnohospodárstvo musí teraz nevyhnutne zničiť malého vlastníka a pestovateľa. Nemám zbytočný priestor na takéto veci pre dva veľmi dobré dôvody: Najprv je tu domnienka tak nepravdivá ako vo výrobe: stroje a veľké kombináty nevylučujú malý majetok, ktorý môže vždy pôsobiť kombinovaním; za druhé, že my máme všade okolo nás v reálnom svete, na rozdiel od akademických textov, roľníkov, ktorí držia svoje vlastné a prekonal kapitalistické využívanie pôdy.

VI.

Vysoké dane sú nezlučiteľné so všeobecnou inštitúciou majetku. Jeden zabije druhého. Kde je majetok dobre rozdelený, odpor voči veľkému zdaneniu je tak prudký a účinný, že sa veľké zdanenie rozpadá. Tam, kde je úsilie na obnovu dobre rozdeleného majetku, vysoké dane zničia tento jav. Nie je potrebné odkladať definíciu toho, čo predstavuje vysoké zdanenie na rozdiel od bežného zdanenia; ako všade kde existuje proces odstupňovania, je možné spochybniť každú definíciu a každá definícia bude závisieť od stupňa. Ale my veľmi dobre vieme, o čo ide. Vysoké zdanenie je zdanenie, ktoré prešlo za bod, po ktorom sa stáva nepretržitou záťažou úzkosti a zasahovania do (života) produktívneho človeka.

John Stuart Mill⁵ sa odvážil rozhodnúť, že 10% bolo spravodlivo stanovených ako hrubý limit. Keď však vezmete viac ako 10% zo zárobku alebo dokonca iného príjmu, prekročili ste limit, za ktorým toto (zdanenie) zasahuje a narušuje normálne procesy hospodárskeho života. V skutočnosti však žiadny numerický štandard nemôže byť presne aplikovaný. Očividne 10% vybraných od človeka, ktorý žije z 5 000 libier ročne zo štátnej platby úrokov, je úplne iná vec ako 10% vybraných od malého obchodníka, ktorý sa snaží pokračovať s 200 GBP ročným ziskom. Desať percent priamych daní požadovaných naraz v roku je psychologicky úplne iná vec ako z 10% rozložených v nepriamych daniach na niekoľko drobných luxusných vecí. My veľmi dobre vieme z praxe, kedy je vysoké zdanenie a kedy nie je a vieme, že od Veľkej vojny (1.svetová vojna) národy našej civilizácie najmä Veľkej Británie, museli vydržať zdanenie ktoré bolo a zostáva fantasticky vysoké. Toto vysoké zdanenie je nepriateľom dobre distribuovaného majetku zjavné dvoma spôsobmi. Po prvé, je zrejmé, že môže byť účinne vybrané iba v pomere k miznutiu dobre distribuovaného majetku. Po druhé, jeho prevádzkovým účinkom je zničenie procesu, ktorým sa akumuluje dobre distribuovaný majetok.

Skutočne veľmi vysoké zdanenie - také konfiškačné zdanenie ako my v Anglicku trpíme dnes - je nemožné, ak je majetok dobre distribuovaný. Môžete mať príliš vysoké zdanenie aj tam, kde majetok je dobre rozložený a inštitúcii majetku to veľmi uškodí a postupne sa bude zhoršovať jeho dobré rozdelenie; ale aby boli oveľa vyššie dane stále efektívne fungujúce a vybrané v plnej výške, potrebujete spoločnosť, ako je tá naša, v ktorej sa malý majetok (vlastník) nevyskytuje.

Dôvod je jednoduchý: dá sa to povedať hovorovo, že môžete zdaníť muža s 20 000 GBP ročne viac v pomere ako môžete zdaníť muža s 2 000 GBP ročne. Môžete si vziať každý rok polovicu príjmu veľmi bohatého človeka a napriek tomu ho nechávať veľmi bohatého, ale ak sa vezme polovica malého živnostníka, zničíš ho. Táto jasná aritmetická pravda je opäť pozorovateľná v nevyhnutnej prítomnosti odstupňovania, kedykoľvek sa zdanenie stane neobvyklým. Pri zdaňovaní normálnom a nízkom, nenarušuje sa ekonomický život priemerného občana, môžete mať paušálnu sadzbu nad určitým veľmi nízkym minimom, a to je v skutočnosti to, čo sme mali v tejto krajine pri vyberaní daní z príjmu pred začiatkom pomerne nedávnych a katastrofických zmien. Ak uložíme daň z príjmu vo výške 4 d v librách - menej ako 2% - môžeme, po vyňatí veľmi malých príjmov ju vyberať bez treníc a bez nespravodlivosti voči zvyšku komunity. Dokonca aj muž s 200 GBP ročne nie je vážne ovplyvnený povinnosťou platiť menej ako 4 GBP; a hoci za paušálnu sadzbu, čím väčší majetok, tým menšie skutočné bremeno, ktoré je na to uvalené, ale bremeno je všade také malé, že sa neobjavujú zlé výsledky.

Keď prejdete k vysokému a represívnemu zdaneniu, ste nútení ako na základe fyzikálneho zákona odstupňovať ho. Musíte uložiť bremeno oveľa väčšie na väčších majetkoch ako na menších a na vyššie príjmy ako na menšie, inak by ste nemohli zvýšiť daň vôbec. Dôsledkom je, že v štáte, kde oveľa väčšia časť populácie žije na základe odmeny (za prácu) alebo platu a kde obrovské akumulácie (ktoré boli dobre nazvané „negáciou“ majetku“) sú známkou spoločnosti, môže sa uvaliť veľmi vysoké zdanenie úspešne s úmerne oveľa väčšími príjmami ako v spoločnosti rovnakého bohatstva, kde je majetok lepšie distribuovaný. †

† V tejto krajine sa napríklad tešíme schopnosti výberu dane z príjmov takmer dvojnásobnej sumy ziskateľnej od konkurenčnej populácie takmer rovnakej veľkosti a takmer rovnakého bohatstva, no takej, v ktorej je viac ako polovica populácie ekonomicky nezávislá.

Vec môže byť uvedená schematicky. Predpokladajme v komunite v ktorej je celkový prebytok (t. j. nájomné, úroky a zisky) 2 000 000 GBP ročne, z čoho jedna polovica - 1 000 000 GBP - je rozdelená medzi desať rodín, zatiaľ čo druhá polovica je rozdelená medzi desaťtisíc rodín; potom veľká časť komunity (chudobnejší) má svoje zárobky vyššie o 100 GBP ročne ako nezaslúžený príjem. Predpokladajme priemerný zárobok v chudobnejšej časti pre každú rodinu 100 libier ročne - potom priemerný celkový príjem pre tieto chudobnejšie rodiny bude 200 GBP ročne. Nie je možné v praxi vyberať polovicu z týchto malých príjmov zdanením. Môžete však odobrať jednu polovicu väčším príjmom. Človek so 100 000 librami za rok bude veľmi reptať, ak ho zdaníte o 50 000 GBP, ale môže ďalej pokračovať so svojimi 50 000 GBP. Človek s príjmom 200 libier ročne nemôže ďalej žiť zo 100 libier ročne.

Môžeme to teda stanoviť ako všeobecnú zásadu, že vysoké dane môžu byť vybrané s väčším úspechom v pomere, keď je majetok nesprávne rozdelený: vysoké dane sú ale nezlučiteľné so širokým a spravodlivým spôsobom rozdelenia vlastníctva.

Čo nás však najviac zaujíma, je opačný návrh - vysoké zdanenie nepriateľské voči dobre distribuovanému majetku, v podstate, nepriateľské voči každému pokusu, ako je ten náš, začať obnovenie majetku. Zaved'te vysoké dane do spoločnosti, kde distribuované vlastníctvo existuje a vy ich nemôžete vyberať ľahko; ak ich aj vyberáte, začnete zhoršovať dobré rozdelenie majetku v tejto spoločnosti, no je tu šanca, že sa vám to nepodarí. Pokus, predsa len, podporiť začiatky (distribúcie) majetku v spoločnosti, keď už je vysoké zdanenie trvalé, a toto úsilie vyjde nazmar, pokiaľ sa drasticky nezmenia pravidlá zdaňovania. To je hlavný spor, ktorý tí, ktorí chcú rekonštruovať majetok (ak to je možné), v našom modernom chorom kapitalistickom štáte so súčasným enormným zdanením; preto musia brať na to ohľad ako na niečo smrteľné pre ich úsilie. Ak sa bude pokračovať v súčasnom trende, nové úsilie o obnovu malého majetku nemôže napredovať.

Dôvod by mal byť jasný, keď to vezmeme do úvahy, aká vlastnosť procesu sa postupne vytvára v proletárska spoločnosť. Vzniká postupným hromadením; šetrnosťou; pripočítaním k stavbe, k hodnote zaberanej pôdy, k likvidnému kapitálu, k investíciám. Znovu vytvoriť malý majetok v spoločnosti pod prekliatím priemyselného kapitalizmu vyžaduje veľmi iné podmienky; vyžaduje bezpečnosť, vyžaduje zdravú menu, na základe nejakého skutočného materiálu, najlepšie zlata alebo striebra alebo oboch. To si vyžaduje, aby s ňou nemanipulovala vláda alebo „vedúci pracovníci“. Vyžaduje si osobitnú láskavosť pre malého živnostníka na úkor veľkého podnikateľa, špeciálne zákony zasahujúce do neprimeraného hromadenia - a tak ďalej. Vyžaduje si to však aj zmiernenie zdaňovania. V kapitalistickom režime, kde všetko závisí od zachovania marže zisku medzi príjmami proletárov a celkovým objemom výroby, a

teda ponechaním čo najmenej zdaniteľných miezd, zdanenie musí čo najviac postihovať majetok. Ustanovuje to brzdu voči nahromadeniu malého majetku v okamihu keď táto akumulácia vzniká.

Malý živnostník uvažuje o tom, že bude stavať na svojom pozemku z jeho úspor, ale sadzby sú 15 šilingov v libre a on prestane. Malý živnostník nazhromaždil investície, ktoré ho stáli tak veľa za rok; vie, že ak prekročí určitú hranicu, zvyšuje sa stupeň dane, ktorú musí platiť, a bude zaťažujúca. Profesionálny človek zarába príjem, z ktorého si môže vybudovať majetok pre budúcnosť tým, že ušetrí, povedzme, tretinu jeho príjmu. Ale ak je taký úspešný alebo pracuje tak tvrdo, že dosiahne bod, keď celá štvrtina jeho príjmu je odvedená v daňovom systéme, to sotva stojí za jeho úsilie šetriť viac a prestane šetriť.

Je pravda, že vysoké zdanenie nemá najhoršie účinky v úplných začiatkoch (tvorby) malého majetku, má také účinky ak je akumulácia určitej slušnej veľkosti a začína sa pripájať k tomu, čo nazývame „štandard strednej triedy“. Ale potom na zachovanie a vytvorenie štandardu strednej triedy je najdôležitejšie pre tvorbu a zachovanie majetku v štáte.

Toto je možno najdôležitejší bod v tejto diskusii, nielen pokiaľ ide o vplyv zdanenia, ale aj vo všetkých iných oblastiach. Musí sa stále opakovať a trvať na tom že ideál majetku nepodporuje rovnosť vo vlastníctve – to je bezmyšlienkovitý ideál a je v rozpore s osobnou kvalitou pripisovanou majetku. Nájomné, obydlie, dom, príjem z investícií, nie sú zlé, ale dobré a zvyšok by mali zostať v rôznych stupňoch, pretože takáto rozmanitosť zodpovedá zložitosti reality ľudská spoločnosť. Zlá vec je, že chudobní otroci mzdy - proletariát - by mal tvoriť rozhodujúceho člena spoločnosti, a že skutočná produkcia, šetrnosť a osobné úsilie - inými slovami, práca a občianstvo - mali by sa podporovať. Podľa systému vysokého zdanenia hráč unikne, zatiaľ čo rovnaké zdanenie zabíja človeka, ktorý sa snaží šetriť.

Zoberme si dva typy ľudí v našej spoločnosti, ktorých hocikto môže pozorovať v akcii. Jeden pracuje stále v, povedzme, nejakom malom distribučnom podniku, obchode; jeho ideálom je prosperovať v rámci limitov strednej triedy. Možno prejde zo zisku dvoch alebo tristo ročne do ziskov štyri, päť, šesťsto ročne; bude investovať peniaze; zomrie s vlastníctvom domu v hodnote povedzme 2 000 GBP a bude až do konca mať príjem z podnikania a jeho úspor, povedzme, 1 000 GBP ročne. Takýto muž v systéme nízkeho zdaňovania postupuje rovnomerne a získava odmenu nesúvisiacu s jeho podnikom a inteligenciou. To isté platí pre muža, ktorý dosahuje podobný pokrok pri vykonávaní povolania. Uplatnite vysoké zdanenie po určitom bode na niektorú z týchto možností a proces sa zastaví. Nestojí to za to, aby pracovník urobil nejakú námahu navyše. †

†Pán. H.G. Wells poukázal na svoju obvyklú prehľadnosť. Povedal (v skutočnosti) „Predpokladajme, že človek bude robiť, povedzme obrazne, X £ ročne, kde je zdanenie $\frac{1}{4}$. Skutočný príjem má $(3X / 4) = (27X / 36X)$. Nechajte ho dodatočnou prácou pridať tretinu k svojmu starému nominálnemu príjmu, to znamená extra $X / 3$. Teraz má celkový zdaniteľný príjem $48X / 36$. Ale na tento vyšší príjem daň už nie je $\frac{1}{4}$ ale $\frac{1}{3}$. Má skutočný príjem $32X / 36$. K svojmu skutočnému príjmu pridal $5X / 36$, ale musel zarobiť ďalších $12X / 36$ aby získal tento prírastok. Viac ako polovica jeho mimoriadneho úsilia bola vyhodенá. On je zdanený za toto mimoriadne úsilie, nie $\frac{1}{3}$, ale viac ako $\frac{1}{2}$.

Teraz zvážte iný typ, muž, ktorý špekuluje, ktorý hrá hazardné hry, ktorého ideál nie je stredná vrstva, kde končí jeho úsilie, ale buď väčšie bohatstvo alebo bankrot. Pozrite sa, ako chodí do práce. Riskuje úplnú stratu svojich prvých úspor a oveľa častejšie túto úplnú stratu utrpí. Ak (obyčajne nie prostredníctvom dobrého úsudku, ale pri slepej náhode) hazard vyjde a on je náhle veľmi bohatý; a deväťkrát z desiatich forma obohatenia je taká, že na ňu daňový úrad nedosiahne. Jeho zisky sú výhodné a nie sú zdanené ako súčasť bežného príjmu. Opäť hazarduje - opäť zbankrotuje (bežne sa stáva) alebo znova vyhrá. A to druhé hazardovanie robí z neho už nápadne bohatého človeka. Potom môže, ako je naša priemyselná spoločnosť organizovaná, napredovať s väčšou istotou a menším riskom k majetku päťkrát, desaťkrát alebo deväťdesiatkrát väčšiemu, ako je ten, ktorý ho už zaradil medzi bohatých. Keď je v takomto postavení, začína platiť vynútené vysoké zdanenie aj na neho; má príjem, ktorý je takmer úplne zdaniteľný, a napriek rôznym formám únikov jeho obrovský majetok bude skôr menej často spadať pod úplnú pôsobnosť dedičskej dane. Ale zostáva veľmi bohatý.

Po celú dobu svojej kariéry - kde neurobil nič, iba poškodil Spoločenstvo - a pre svoju vlastnú povahu - deštruktívneho občianstva voči sebe samému a ostatným - daňový úradník ho pozitívne povzbudzoval, aby si vybral medzi bankrotom, napríklad uväznením, a veľkým šťastím. Počas celej kariéry opačného typu daňový úradník brzdil akumuláciu malého majetku. Inými slovami, vysoké dane ničia strednú triedu. Spôsobujú vysychanie prúdu, ktorým sa vytvára a udržiava stredná trieda. Vytvára plutokraciu.

Tento proces sa v modernom svete ešte zhoršuje faktom, že samotné veľké bohatstvo je dnes dosť bezpečné. Čím viac sa choroba priemyselného kapitalizmu vyvíja, tým vyššie je čiara pod ktorou si investor nie je istý budúcnosťou. Preto muži, ktorí nemusia byť inak v pokušení hazardovať, sú nabádaní k hazardu, a tí, ktorých inštinkty sú pre pomalé progresívne hromadenie, sú odradení.

Existuje ďalší aspekt tohto zla, toto zničenie strednej triedy vysokým zdanením; a to je tá stredná trieda ako hovorca majetku, kde je majetok bez ochrany, ak stredná trieda zlyhá. Prostredníctvom majetku strednej triedy, ako inštitúcie, sa stáva počutelným, pretože sa môže vyjadrovať na základe voľného času rozvoja; v minulosti sa nevyhnutne zistilo, že keď stredná trieda oslabuje alebo je zničená, aj keď tam zostáva rozšírený majetok v rukách pomerne malých vlastníkov, sú ponechaní na nemilosť veľmi veľkých vlastníkov, ktorí stoja nad nimi, so žiadnou medzivrstvou. Pre veľmi bohatú kontrolujúcu spoločnosť. Je to presne to, čo sa stalo pri rozpade starovekých pohanských civilizácií a tam, kde je kapitalizmus najhorší, to vidíme že sa deje dnes.

Ale keď sme zistili, že vysoké zdanenie je smrteľné pre dobre distribuovaný majetok, a najmä na správne fungovanie tohto „zotrvačníka“, ktorý nazývame strednou triedou, sme stále v realite, že existuje vysoké zdanenie a musí sa mu čeliť.

Vyskytlo sa to v modernom svete ako výsledok dvoch príčin; vedenie vojny v bezprecedentnom rozsahu financovanom bankou úver za úroky, namiesto zaťaženia kapitálu; a zvýšenie štátneho socializmu za účelom zabezpečenia kapitalizmu proti vzbure proletariátu. Prvá sa nazýva „úrok z vojnových pôžičiek“ alebo „štátny dlh“, druhý sa nazýva „sociálne služby“. Zdá sa, že obe tieto kategórie verejných výdavkov sú dnes nevyhnutné, a preto je toto prvoradou prekážkou nášho úsilia - vysoké dane - zostanú a budú činiť naše úsilie márne, aspoň v tých krajinách, kde množstvo ľudí sú už proletári, to znamená v tých krajinách, ktoré sú vo všeobecnosti industrializované - a toho je, samozrejme, Veľká Británia príkladom. Naša

spoločnosť, tu v Anglicku, je tou jednou spoločnosťou medzi skvelými národmi, v ktorých boli ľudia najdôkladnejšie zbavení majetku. Je to - a z tohto dôvodu - aj spoločnosť, v ktorej je to samé najvyššie zdanenie možné vyberať s najmenším odporom.

A ako sa môže dosiahnuť žiadaný stav, pri okolnostiach aké sú? Ak znížime nad určitú hranicu, takzvané „sociálne služby“, kapitalistický aparát bude zvrhnutý povstaním alebo (pravdepodobne) narastajúcou letargiou jeho proletariátu. Ak znížime pod určitú mieru úroky platené z verejného dlhu, štátny majetok bude narušený alebo zničený. Inými slovami, zdá sa, že sme dospeli k situácii, keď je trvalé mimoriadne vysoké zdanenie nevyhnutné. Existuje nejaká cesta z tejto situácie?

Je zrejmé, že postupujeme katastrofickým spôsobom; už za posledných 14 rokov katastrofické kroky jeden po druhom znížili záťaž, ktorá by inak nemohla byť vôbec znášaná. Nemecká ríša zničila celý verejný dlh zamietnutím; Francúzi zničili ich štyri pätiny; Taliani dve tretiny; a my v tejto krajine zmesou odmietania, čo bola prakticky nútená konverzia a znehodnotením meny (vydávaním zlých peňazí), znížili sme záťaž o viac ako polovicu. Zostáva to však stále trápne, prinajmenšom vo Veľkej Británii, aby sa bojovalo proti rekonštrukcii majetku uprostred nás.

Usmernia nás ďalšie katastrofické kroky do bodu, keď individuálne šetrenie a práca sa znovu objavia pri tvorbe primeraných súkromných úspor? Je to pravdepodobné: nie je to isté. Je isté, že ak úroveň vysokého zdanenia bude pokračovať, budeme končiť stavom spoločnosti, v ktorom bude niekoľko v kontraste málo veľmi veľkého majetku na jednej strane a proletárska masa na druhej, bez nádeje na obnovenie majetku.

VII.

Zostáva prebrať tri body. Ako tí, ktorí sa zameriavajú na rekonštrukciu majetku, by sa mali pracovať s distribúciou vo veľkej mierke, ako by mali postupovať, aby udržali životaschopnosť prvých experimentov; a v priamom spojení s tým posledným, ako by mali riešiť funkciu úveru.

1. Pokiaľ ide o veľkú distribúciu: veľkoobchodný predaj (obchodník na rozdiel od malého predajcu) sa stal „veľkým biznisom“ v inom meradle a iným spôsobom ako maloobchodný predaj. Maloobchodný predaj má svoje obchodné domy a obchodné reťazce, ale dodnes predstavuje aj veľké množstvo malých domácich firiem. Zatiaľ neexistuje žiadny pozitívny zákon, ktorý by malému podnikateľovi zabránil pokúšať sa založiť svoj vlastný obchod, aj keď je ťažko znevýhodnený v porovnaní s veľkým obchodom alebo obchodným reťazcom, môže sa pokúsiť. Ale veľkoobchodná výmena a všetko jej vybavenie bolo unesené vysoko centralizovaným kapitalizmom. Skupina mužov kontroluje a kontroluje trvalým spôsobom (napríklad) odosielanie juty do Anglicka. Pomerne malý počet mužov ovláda príjem pšenice vo veľkom v tejto krajine: a takto je to so všetkými hlavnými článkami nášho dovozu. Takisto s manipuláciou s veľkoobchodnými vnútornými výmenami. Zostáva, samozrejme, veľmi veľké množstvo menších veľkoobchodníkov zaoberajúcich sa distribúciou rôznych druhov, ale na trhu ako celku dominuje malá skupina s rastúcou tendenciou.

Teraz pravidlo na ktoré treba pamätať v tejto časti nášho úsilia je to, ktoré bolo prezentované v tejto eseji: nepokúšame sa o univerzálnu a okamžitú revolúciu a bolo by absurdné robiť to. Komunisti sa musia riadiť iba existujúcimi zásadami kapitalizmu, ktorý im dal zrod a oduševnením, s ktorým pracujú vo všetkých praktických detailoch svojho programu. Tí, ktorí oveľa úspešnejším a okamžitým spôsobom, zakladajú servilný štát, začínajú výlučne od kapitalizmu a rozvíjajú sa v rámci svojich možností podľa kapitalistických pravidiel. Jediný ekonomický rozdiel medzi stádom podriadených Rusov a davom slobodných Angličanov, ktorí prichádzajú do továrne ráno, je ten, že títo druhí sú využívaní na súkromný zisk, tí predchádzajúci v prospech štátu komunálneho zriadenia. Motívom ruských vodcov je založiť pohodlnú byrokraciu pre seba a svojich priateľov na úkor proletárskej práce. Chceme však niečo odlišné od oboch.

Pokúšame sa o radikálnu zmenu. Snažíme sa o reakčnú revolúciu: možno nemožnú. Takže aj tam, kde musíme akceptovať centralizovanú moc, pokúsime sa dosiahnuť zisk vyplatiteľný mnohým občanom, a musíme sa pokúsiť o uprednostnenie malých podnikov využívaním tejto sily a zabrániť jej centralizovaniu v prospech veľkých jednotiek.

Teraz, keď sa snažíme zvrátiť takmer neodvolateľné smerovanie, ktoré je už dávno zavedené a hlboko zapustilo korene, my sa môžeme pokúsiť iba o malé začiatky. Ak to zmeníme na metaforu, ktorú som už použil, akoby sa snažíme zalesniť rozsiahlu oblasť, ktorá sa premenila na púšť výrubom stromov, môžeme začať iba opätovnou výsadbou starostlivo a po častiach, umelo chrániť naše sadenice rastlín, až kým nezískame niekoľko oblastí, odkiaľ sa stromy môžu šíriť.

Preto nemôžeme útočiť priamym spôsobom ani pozdĺž nejakej hranice na zavedenú dominanciu veľkého kapitálu vo veľkoobchode. Našou šancou je začať s maloobchodným predajom a budovať odtiaľto. Všetko, čo môžeme urobiť, vo veľkoobchode, kým nebudeme dostatočne silní, aby sme ovplyvnili celok, je žiarlivo strážiť malého obchodníka voči diskriminácii zo

strany veľkoobchodného poskytovateľa. Stále viac ho musíme chrániť pred tým, než sa z neho stane obyčajný sluha veľkoobchodného poskytovateľa. Funkciu takého stráženia ho musíme ponechať nielen na osobitné zákony v jeho prospech, ale aj vlastné právne predpisy Cechu, ako to teraz navrhнем.

2. Ochrana malej jednotky, sadeníc v znovu zalesnení, tento krehký experiment pri rekonštrukcii majetku musí mať formu Cechu: nie nechráneného cechu vzniknutého spontánne (ktorý bude čoskoro zlikvidovaný predátormi kapitalizmu okolo neho), ale Spolku, ktorý bol autorizovaný a ustanovený pozitívnym zákonom.

Teraz Cech, ktorý je nevyhnutnou inštitúciou zabezpečenia malého kapitálu, by sa mal zriadiť najmä v prípade remesiel, ďalší v prípade maloobchodu a až na treťom mieste v prípade zárobkovo činného, chudobného muža, tohto existujúceho otroka kapitalizmu. Týmto sa samozrejme úplne zvráti súčasný smer vývoja, v ktorom odborové zväzy zárobkovo činných získavajú v prvom rade svoj vplyv, remeselnícky zväzy v druhom strácajú a vzájomná podpora drobných maloobchodníkov je zo všetkých najslabšia. Tento stav sa však objavil vplyvom kapitalizmu, zatiaľ čo bojujeme proti kapitalizmu, a preto musíme začať remeselníckym cechom a obchodným cechom.

Takéto cechy by sa mohli začať tvoriť v malom rozsahu. Prirodzený inštinkt ľudí ktorí si stále zachovali politickú slobodu, hoci stratili ekonomickú slobodu, je vytvárať obranné združenia. Keď bola spoločná morálka Európy vyhodенá do povetria náboženským chaosom reformácie, orgány hospodárskej sebaobrany boli zničené. Iba dve cechy, ktoré prežili dodnes v Anglicku sú právnici a lekári. Ale inštinkt sebazáchrany bol taký silný, že aj nešťastní otroci mzdy sa začali spájať na obranu štandardnej mzdy. Je to na chválu Angličanov, ktorí aj napriek najkrutejšiemu prenasledovaniu, zmäteným spôsobom dokázali vybudovať uprostred mzdového otroctva organizácie, ktoré boli vzdialenou ozvenou starého cechového systému ich slobodných predkov. Proletárske Anglicko vytvorilo odborové organizácie, z ktorých niektoré sa čiastočne stali skutočne účinnými pri čiastočnej ochrane menšiny obyvateľstva.

Neuskutočnil sa však žiadny pokus o zabezpečenie majetku. Organizovaná dedinská komunita sa stratila. Malý obchodník čiastočne, malý remeselník sa vytratil takmer úplne. Hrádze, ktoré chránia drobný majetok pred spustošením konkurencie boli dôkladne zničené.

Teraz je našou úlohou, aby sme ich dnes znova vybudovali. My sa o to nemôže samozrejme pokúsiť vo veľkom rozsahu. Môžeme vytvoriť cech tohto alebo toho konkrétneho remesla: napríklad stolárov. Mohli by sme vytvoriť cech tohto alebo toho konkrétneho maloobchodu: napríklad hostinskí alebo predajcovia tabaku alebo súkromní výrobcovia, opravári a predajcovia obuvi. Mohli by sme navrhnúť, a s právom vykonávať politické kroky, charty, ktorými by mali byť Cechy ustanovené s náležitými obmedzeniami, mali by pripustiť, aby sa vykonávali určité živnosti, dohliadať na dobrú prácu v ňom, zabrániť rastu jednej jednotky na náklady priemerného remeselníka alebo malého obchodníka - a tak ďalej. Ale spočiatku by sme urobili len veľmi málo. To musí byť naša nádej, takéto experimenty v malom rozsahu budú príkladom a rozšíria sa. Našou nádejou nemôže byť iné, než že tento príklad, počas dlhého časového obdobia, ovplyvní spoločnosť.

Ale tu prichádza veľmi dôležitá otázka. Môžu politické nástroje, pomocou ktorých táto reforma, alebo skutočne, nejaká užitočná občianska reforma, mohla by nastať, byť vytvorená v komunite, kde zákony sú, minimálne teoreticky, vytvárané parlamentmi? Parlamenta sú

nevyhnutne orgánmi plutokracie. Tam nie je žiadny prístup, vďaka ktorému môže mať malý živnostník vplyv v hospodárskej oblasti. Žiadny prístup k cechovému systému, dokonca ani ako skromný a čiastočný experiment, nemožno očakávať až kým politická moc nie je decentralizovaná a usporiadaná podľa ekonomických tried a záujmov. Ako sa parlamentný systém rozpadá (a rozpadá sa na kúsky veľmi rýchlo v celej Európe), monarchia alebo nejaká neočakávaná obnova verejnej mienky by mohla viesť k reštitúcii stanov (cechov). Parlamenty, ako ich máme teraz, to určite neurobia. Peniaze a stredobod pozornosti sú hnacie sily riadiace poslancov parlamentu. V myšlienke cechov nie sú peniaze ani publicita, ktorá by prilákala hocikákeho poslanca smerom k nej.

S obnovením cechov prichádza otázka o ustanovení (teda o znovu ustanovení so zákonnými zárukami) odborových organizácií proletárov. Určite to nie je súčasť nášho ideálu, pretože odborové zväzy vznikli ako funkcia mzdového otroctva. Je to proletárska inštitúcia skrz naskrz proletariát a podstata proletariátu je presne to, čo sa snažíme zničiť. Ale na ceste k vlastníckemu právu ustanovujúcemu odborové zväzy by to bol dobrý príklad. Niektoré z našich väčších odborov dnes, aj keď nie oficiálne založené, v praxi získali mnoho právomocí, ktoré by im dala oficiálna zakladajúca listina. V praxi regulujú mzdy, zvažujú príležitosti zamestnania, zabraňujú zahľteniu počtom a vo všeobecnosti nahrádzajú status a poriadok v chaotickej konkurencii.

Bolo by možné začať usporiadaním týchto niekoľkých úspešných experimentov tým, že sa im poskytne právny základ a budú využité ako modely pre rozšírenie do iných oblastí. V každom prípade myšlienka cechu je myšlienka, ktorá musí inšpirovať všetko naše úsilie o obnovenie ekonomickej bezpečnosti spojené s hospodárskou slobodou. Aj keby sme urobili len veľmi malé počiatky, čoskoro by sme mohli rozpoznať overenie úspechu. Keby ľudia nemohli získať správne remeselne vyrobený nábytok, s výnimkou človeka, ktorý bol prijatý do cechu a podliehal by pravidlám, mali by sme vedieť, že v jednom malom oddelení sme dosiahli úspech. Opäť, prvý muž s uloženou pokutou alebo bol poslaný do väzenia pri pokuse vytvoriť pod falošnými menami reťazec maloobchodných predajní, by bol overením úspechu. Prvé uskutočnenie odvolanie sa u Cechu proti zlému spracovaniu remeselníkom alebo proti nátlaku na malého distribútora veľkoobchodným poskytovateľom by bolo testom úspechu. Aj keby to bolo výnimočné a najskôr sa vzťahovalo iba na veľmi málo kategórií malej výroby a výmeny, (proces) by mohol byť začatý a mohol by zapustiť koreň.

3. Zaoberanie sa funkciou úveru nie je pre zásadné pre obnovu a údržbu majetku. Úver nie je životne dôležitým prvkom vo všetkých spoločnostiach; nejde o stály a všeobecný sociálny, ekonomický alebo politický problém. Moderná funkcia úveru je porovnateľne novšieho pôvodu; žalostne sa mýli a zdá sa, že sa blíži ku katastrofe. Úver je teda iba miestny a prchavý problém. Je však potrebné sa s ním zaoberať, pretože v súčasnosti príšerne zatieňuje náš občiansky život.

Funkcia úveru v hlavných bodoch (v tomto modernom zmysle) je nasledujúca:-

Prostriedky výroby a výmeny a samotná mena môžu byť uvedené do pohybu iba cez banky. V modernej vysoko industrializovanej komunite a v Anglicku predovšetkým, banky tvoria monopol, ktorý rozhoduje o tom, aké mechanizmy uvedú do pohybu, na produkciu akého bohatstva, v akom množstve a kým. Do rúk týchto úverových inštitúcií sú umiestňované v stále väčších pomeroch prírodné sily a zásoby tovaru, bez ktorých sa nedá nič vyrobiť; a podľa uváženia banky je rozdeľovaná kúpna sila.

Organizácia tohto systému, ako je v súčasnosti, sa vyvíjala iba niekoľko generácií a najmä za posledných sto rokov, sa stala vo vysoko industrializovaných krajinách, a najmä v Anglicku, univerzálnou a všemocnou. Všetky platby v tejto krajine v súčasnosti presahujúce značné sumy sú vykonávané šekom a takmer všetka iniciatíva závisí od podpory bankového monopolu, ktorý vydáva alebo odmieta vydať príslub úhrady šeku. Poskytovaný bankový úver je desaťkrát vyšší ako aktuálne vklady, drží škrtiaci ventil celého ekonomického systému. Nemá význam snaha o pokus o obnovenie majetkovej inštitúcie tu v Anglicku teraz, kým nedáme malému vlastníkovi nejakú moc reagovať proti tomuto univerzálnemu pánovi.

Teraz v tejto otázke, rovnako ako v každej inej nášho vyšetrovania, hlavné pravidlá zostávajú rovnaké. Nemôžeme urobiť čelný útok, nemôžeme sa pokúsiť o univerzálnu a okamžitú zmenu. Môžeme len pracovať postupne a od skromných začiatkov.

Naozaj môžeme, z negatívnej strany podporiť veľmi užitočnú prácu, ktorú vykonávajú mnohí ďalší, ktorí nezdieľajú naše ideály. Môžeme šíriť (a je povinnosťou každého dobrého občana šírenie), znalosť o neobmedzenej moci, ktorú majú moderné banky, a vyhlasovať potrebu ich kontroly. Táto všeobecná žaloba je otvorená pre nás a je vynikajúcou službou. Ale nemôžeme rýchlo produkovať dobre rozdelenú kontrolu kreditu ani útočiť akýmkoľvek pripraveným plánom na gigantickú sieť kontroly úverom, ktorá vznikla takmer v živej pamäti a utláča polovicu spoločnosti. Čo môžeme urobiť, je zakladať malé družstevné úverové inštitúcie, ktoré sú riadne ustanovené a legálne chránené pred útokom. Medzitým by akýkoľvek vývoj cechového systému zmenil postavenie bánk a oslabil by ich monopol.

Ako by sa malý majetok postupne vyvíjal, bankový monopol by postupne stále viac strácal zo svojej sily. Napríklad, bankový úver podľa zákona o svojej existencii diskriminuje v prospech veľkého kapitalistu malého podnikateľa, ale začalo by sa to meniť, keď by sa museli splniť požiadavky organizovanej korporácie malých podnikateľov, a keby začalo spôsobovať rozdielne zdanenie pre veľkú jednotku čoraz ťažším, bez ohľadu na dobrú podporu bankovým úverom, pohlcovanie malých firiem.

Nie je praktické navrhovať verejnú kontrolu nad bankovým monopolom zhora, ústrednou mocou vlády, s výnimkou v prípade národných centrálnych bánk. Tieto vykonávajúce národné funkcie by mali byť, samozrejme, zodpovedné za všetko, čo sa hovorí a koná za národ. Pretože sú najviac centralizované zo všetkých sociálnych funkcií, mali by byť priamo pod vplyvom ústredného orgánu moci. Pre zvyšok zavedeného bankového systému to však nemôže byť uplatnené. Ich činnosť môže byť modifikovaná iba postupným rastom dobre distribuovaného vlastníctva.

Medzitým by sa malo podporovať šírenie, popri súčasnom bankovom monopole, riadne autorizovaných družstevných bánk spojených s cechmi každého druhu. Takéto populárne úverové inštitúcie by nemohli ani na chvíľu existovať proti nepriateľstvu nezávislého

bankového monopolu (ktorý je dnes silnejší ako štát), pokiaľ by ich (štát) nepodporil cez privilégium: pozitívne zákony, ktoré ich chránia a ich autorizácie. Poskytnutím takýchto autorizácií a zákonov, ktoré ich chránia pred napadnutím a likvidáciou by mohli fungovať populárne družstevné banky. Mohli by dokonca ukončiť - možno, aj keď nepravdepodobnej - transformovať úverový systém ako celok a urobiť z neho subjekt tvorený z tých malých jednotiek, ktoré vytvárajú cech.

* * * *

Týmto končím, túto sériu krátkych návrhov metód spôsobu reakcie, ktorá môže začať, na kapitalizmus a jeho produkt, komunizmus. Týchto návrhov sú málo a sú očividne nedokonalé. Ostatní ku nim pridajú a zdokonalia ich. Ale hlavnou úlohou zostáva: nie to, aby sa vyvinul mechanizmus reakcie smerom k správne životu, ale k odovzdávaniu ducha tejto reakcie v a spoločnosti, ktorá takmer zabudla, čo majetok a jeho sprievodný jav sloboda znamená.

* * * *

Poznámky

1. Douglasova schéma. Odkaz na menovú teóriu „sociálneho kreditu“ a praktickú schému formulovanú majorom C.H. Douglas (1879 - 1952), ako vyjadrené vo svojej práci rovnakým názvom (1924), ako aj vo svojich ostatných dielach, vrátane hospodárskej demokracie (1920), úverového monopolu (1931), Použitie peňazí (1935). Systém obhajoval národnú dividendu - distribuované všetkým občanom s cieľom pomôcť pri stabilizácii cien, - obnova kúpnej sily a reforma zla založeného na dlhu peňažného a čiastkového rezervné bankovníctva. Po implementácii by táto schéma mala viesť k vytvoreniu rekreačného štátu.
2. Alfred Richard Orage (1873 - 1934). Anglický sociálny mysliteľ a novinár, ktorý bol jedným z hlavných predstaviteľov doktríny Národných cechov. V roku 1907 sa stal spoločným redaktorom v New Age, z toho od roku 1909 do roku 1922 bol jediným redaktorom a dominantným duchom. Pár rokov potom, čo odstúpil z redakcie tohto časopisu, začal Orage redigovať ďalší, Nový anglický týždenník, kde pokračoval až do svojej smrti v roku 1934.
3. Tigris a Eufrat. Obe rieky, ktoré zásobovali vodou zavlažovanie poľnohospodárskej pôdy medzi nimi, a tak podporovali veľké civilizácie Mezopotámie. Tigris, dlhá asi 1 840 km, má svoj prameň v juhovýchodnom Turecku, ale väčšinou ho zásobujú prítoky v Iraku. Eufrat sa začína na vysočine východného Turecka a končí na východe Perzského zálivu; je dlhá zhruba 2 700 km. Rieky sa spájajú v Qurne v Iraku. Bellocov komentár o činnosti Mongolov je odkazom na ich zničenie Iraku v roku 1258.
4. Fabian. Člen Fabianskej spoločnosti. Táto organizácia bola založená v roku 1884 s cieľom priniesť socialistický štát, nie ozbrojeným povstaním alebo násilím, ale postupnou politikou, neúplnou legislatívou a tlakom organizovanej skupiny.
5. John Stuart Mill (1806 - 1873). Anglický filozof a politický ekonóm. Bol mimoriadne inteligentný; naučil sa po grécky vo veku 3 rokov. Spomína sa predovšetkým ako obhajca „utilitárstva“, filozofie etiky, ktorá tvrdí, na rozdiel od klasického a katolíckeho pojmu, že konanie je dobré alebo zlé na základe jeho sociálnych dôsledkov. Napriek tomuto zásadnému skepticizmu jeho princípy politickej ekonómie (1848) boli považované za dôkladné a metodické pojednanie o ekonómii; boli považované za apologetiku kapitalizmu v tradícii *laissez-faire*, a pojednanie o podpore socializmu (kvôli Millovej viere, že ideálne hospodárstvo by bolo založené na družstvách vlastnených pracovníkmi).
6. Alžbeta I. (1533 - 1603). Elizabeth Tudor, anglická kráľovná 1558 - 1603, dcéra Henricha VIII., ktorý sa vyhlásil za najvyššieho vodcu cirkvi v Anglicku v dôsledku odmietania Ríma vo veci zrušenia jeho manželstva s Catherine. Nebola priateľkou katolicizmu; Belloc napriek tomu o nej mohol hovoriť vo svojom alžbetinskom komentári: „My musíme pamätať na jej izoláciu, jej nedostatok všetkého, čo by mohlo podporiť dušu, dokonca nedostatok toho, čo ľudia na jej pozícii majú právo požadovať, bezpečnosť budúcnosti.“
7. William Morris (1834 - 1896). Anglický umelec, autor, novinár a sociálny aktivista. Bol hlavným viktoriánskym kritikom industrializmu, eklektický socialista, ktorý bol tiež rôznym spôsobom ovplyvnený Vysokým anglikánskym „Oxfordským hnutím“ Newmana, Kebla a Puseyho a odkazom na stredoveký život a umenie. V roku 1856 sa pustil do umeleckej kariéry, je slávny svojou poéziou, tapetami, návrhmi, spismi a jeho typografiami; stal sa hlavnou

inšpiráciou pre umenie a remeslá v hnutí (1870 - 1900), ktoré sa chcelo povýšiť na úžitkové umenie stav výtvarného umenia a obnovenie ľudského rozmeru a rozmeru výroby užitočného tovaru. Jeho kritika industrializmu ho viedla k prijatiu socializmu; v roku 1884 založil Socialistickú ligu a na nejaký čas bol redaktor časopisu Commonweal.

8. Bilbao a Leon. Mestá v severnom Španielsku vzdialené asi 200 km. Bilbao sa nachádza v Baskicku v severnom Španielsku, s výhľadom na Biskajský záliv; Leon je asi 150 km južne od centra severného pobrežia.

9. Charles II (1630 - 1685). Karol II., Anglický kráľ od roku 1660 do roku 1685. Bojoval v občianskej vojne proti Puritánom, ktorá sa skončila popravou jeho otca Karol I. v roku 1649. Po rozpustení Cromwellovského spoločenstva sa vrátil do Anglicka a konvertoval na katolicizmus na jeho smrteľnom lôžku. V diele Karol II: Posledná vzopnutie, Belloc charakterizuje vládu Karola ako „boj medzi monarchiou a peňažnou mocou“.

10. William Cobbett (1763 - 1835). Spisovateľ, poľnohospodár, vidiecky a politický novinár. Narodil sa chudobným rodičom v anglickom Hampshire a sa stal jedným z najslávnejších polemických novinárov svojej doby. Jeho povest' bola založená na jeho nebojácnosti a jeho hlbokkej integrite; on väčšinu svojej energie strávil útokom na korupciu vo vláde. Napísal 17 hlavných diel a v roku 1802 založil politický register, ktorý spravoval až do svojej smrti. V čase, keď boli katolíci stále prenasledovaní v Anglicku, našiel odvahu napísať, že protestantské náboženstvo bolo ustanovené šibenicami a ostrými nožmi, „hoci Cobbett sám nebol katolíkom.“

11. Zákon o kúpe pôdy vo Wyndhame. Zavedené v britskom parlamente v roku 1903 Georgom Wyndhamom (1863 - 1913), ktorý sa snažil poskytnúť poľnohospodárskemu nájomcovi v Írsku právo kúpiť nehnuteľnosť, ktorú obhospodaroval a podporil takýto nákup ponúkaním stimulov pre prenajímateľov, ktorí predávali. Zákon bol reakciou na rastúcu diskusiu o pôde medzi Íri, ktorí boli v predchádzajúcom období zbavení majetku anglickou vládnuou triedou v predchádzajúcich storočiach.

